

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznike. — Inserati do 30 petiča Din 2.—, do 100 vrst 2.50 Din, večji inserati petiča vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. «Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Spojila sta se z zemljo, za katere srečo sta padla...

Stotisočglave množice se poslavljajo od umorjenih narodnih voditeljev Gjura Basarička in Pavla Radića. — Zagreb še ni videl tako veličastne in tako pretresljive manifestacije.

Zagreb, 23. junija. Prestolnica Hrvatske, kraljevi Zagreb, ki je že čisto zaslovela po svojih ogromnih manifestacijah, se ni videla na svojih ulicah tako ogromni množici, kakor so se zbrale v Zagrebu iz vseh delov države danes, da spremijo na zadnji poti velika narodna mučenika, ki sta dala življenje v borbi za pravico, enakopravnost in pravo svobodo naroda. Sicherna pokrajina naše prostrane domovine skoro vsaka hrvaška vas je poslala danes v Zagreb svoje zastopnike, da izkažejo zadnjo čast narodnim poslanecem Pavlu Radiću in dr. Gjuru Basaričku, ki sta postala žrtve krvavega zločina na svobodnih parlamentarnih tleh. Že včeraj so prihajale cele povorke deputacij iz raznih krajev in množice, ki se je zbirala na zagrebških ulicah je od ure do ure naraščala. Danes pa so se z jutranjimi vlaki iz avtomobilov, na vozovih in peš zgrinjale v mesto vedno večje množice, seljaki večinoma z narodnimi zastavami, oviti s črnimi florami. Zastopane so vse organizacije in korporacije, zastopani vsi stanoviti. Izostali so le oni, ki imajo slabo vest in na katere pada moralna odgovornost za zločin, ki je mnogo, mnogo premočno prezeval življenja neumornih prvobornih Kmečko-demokratske koalicije. Na pogrebu ni bila zastopana niti vlada, niti predsedstvo Narodne skupščine, sredi pota pa so se vrnili v Beograd tudi zastopniki demokratskega in radikalnega kluba, ker so spoznali, da bi mogla njihova navzočnost vplivati izvalno na množice, ki le z največjim samozatajevanjem duši gnjev nad zločinskim umorom.

Alarm zvonov in siren

Ko je v katedrali sv. Stefana odbila desetura, so zadoneli iz vseh cerkva zvonovi, oznanjajoč, da je napočela ura večne ločitve. Med zvonjenjem se je turobno mešalo tuljenje tovarnih siren in na mah je zalazilo vse poslovno življenje. V vseh obratih, tovarnah in podjetjih je bilo ustavljeno delo, trgovine so bile zaprte, ves Zagreb pa se je zbral na ulicah, da se zadnji pokloni pokojnikom. Ze mnogo pred napovedano uro je nepregledna množica zagnala prostorni trg pred Seljačkim domom in vse stranske ulice. Reditelji so razvrščali deputacije društev in korporacij ter vzorno skrbeli za red. Upoštevajoč poziv KDK, je množica bila ves čas mirna, le na obrazih je bilo čititi neizmerno bol, ki je navdajala srca ob pogledu na krste, ki so jih tačas prinesli iz Seljaškega doma in postavili na katalke.

Nadškof dr. Bauer opravlja cerkvene obrede

Ob pol 11. so pričeli cerkveni obredi, ki jih je opravil zagrebški nadškof dr. Bauer ob veliki asistenci duhovščine. Množica je zaplakala, ko se je razlegel po trgu turobni «Miserere». Po cerkvenih obredih so položili krste na mrtvaške voze, pred domom pa je stala četa nosilcev vencev, ki jih je bilo okrog 300. Najlepši venec je bil venec kralja Aleksandra, ki je tudi s tem pokazal, kako visoko je cenil oba pokojnika.

Prvi nagovor

Predno se je formalni sprevod, so se pojavili na črno odetem balkonu Seljaškega doma poslanci KDK s Svetozarjem Pribečevićem na čelu. Zavaljala je grobna tišina, ki je še bolj poudarjala resnost trenutka. Prvi je povzel besedo podpredsednik HSS Josip Predavec, ki je v daljšem govoru orisal težko izgubo, ki je zadela s smrtjo poslancev Pavla Radića in dr. Basarička ne samo hrvaški, mervče celokupni jugoslovanski narod. Naglašal je, da hrvaški narod od Matije Gubca in od Petra Zrinjskega ni doživel tako težke izgube. Ves narod se sprašuje, kaj sedaj, ko nimamo niti možnosti, da na legalen način vodimo borbo za pravico, svobodo in srečo, ko naši sinovi niti v Narodni skupščini niso več varni svojega življenja. Vsi čutimo strašno težino teh trenutkov, čutimo pa tudi, da je naša borba proti hegemoniji, šovinizmu in korupciji pravična, in spoznavamo, da ta borba vodi in mora voditi k preporodu. To nam govori

zgodovina. Oplakujoč naše žrtve, dvignemo glas, da nas slišijo vsi, ki se jih tiče: V naših središčih bo smrt naših mučnikov poživila naše in njihove ideale in ojačala našo borbo za svobodo, pravico, zakonitost in poštenje. Duh Pavla Radića in Gjura Basarička naj nas jača, da bomo nadaljevali prieto delo osvobodjenja. Večna Vama slava!

Slovo Svetozarja Pribečevića

Grobno tišino je motil le pritajen jok množice, ko pa se je nato pojavil v ospredju predsednik KDK Svetozar Pribečević, se je množica za hip zganila, kakor v pozdrav, ne do bi z običajnimi aklamacijami motila svečano tišino. Svetozarju Pribečeviću je bilo videti, da ga navdaja ob pogledu na mrtvaška voza s trupli njegovih prijateljev velika bol in da le s težavo zadržuje solze. Govoril je med drugim:

«Tužni zbor! So slučaj, ko človek v enem samem trenutku preživi stoletje. Mi smo doživeli tak trenutek in izkusili, da je v tem trenutku švignil mimo nas cel vek. To se je zgodilo v onih usodnih trenutkih, ko so smrtni strelci zadeli dva naša ljuba tovariša, ki sta se se z nami borila za pravico, za svobodo, za enakost in ravnopravnost, za dostojanstvo človeka. Strelci, ki so padli v Narodni skupščini, so bili namenjeni celokupnemu vodstvu KDK, prav posebej pa še predsedniku in tovarišu, prijatelju Stepanu Radiću. Sebe pokolenja za nami bodo mogla oceniti neizmerno žrtve dragih pokojnikov, ki sta dala svoje lastno življenje, da rešita življenje voditeljev svojega naroda. Ta pokolenja pa bodo presodila tudi to, da v zgodovini sveta in našega naroda ni primera večje nesebičnosti in vdanosti, kakor sta ga pokazala naša mučenika, ki ju danes izročamo materi zemlji.»

«Toda strelci, ki so odjeknili in smrtno pogodili naša draga pokolenja, so ju pogodili samo fizično. Ostal je nju duh, ki je nju in nas vodil v borbi. Zadelo so edino Narodno skupščino, v katero se KDK ne vrne več. Ti strelci so zadeli urednike države, na kateri smo sodelovali v svojem najboljšem overenju in pri kateri smo doživeli v praksi neenakost in podrejenost ter smo to veliko borbo morali nadaljevati.»

«Končno so ti strelci smrtno ranili sedanjí sistem, ki išče zadnjih argumentov za svoj obstanek v kundaku in nasilju, mesto v sporazumu vseh sil naroda.»

«Ko sem bil po izvršenem groznem zločinu takoj po operaciji pri tovarišu in prijatelju Stepanu Radiću, ki se je na operacijski mizi obnašal tako, da so zdravniki izjavljali, da v svoji praksi še niso videli tolike hladnokrvnosti, je bilo prvo, kar mi je rekel: «Boljim se za narod!» Ko sem včeraj bil pri njem, me je naprosil, naj vam danes tukaj prečitam sledečo njegovo izjavo:

Radićevo sporočilo

«Zločin, storjen v Narodni skupščini, je veliko zlo za narod in državo. Mi vsi to vidimo in čutimo. V tem nam je bila prva misel, da poslanci iz Hrvatske in iz vseh prečasnih pokrajin nikdar več ne pridejo v Narodno skupščino v Beograd. Toda v življenju narodov in držav ne sme biti besede nikdar. Ali smemo iti ali ne, to vprašanje še ni postavljeno. Mi Hrvati imamo slovansko-ilirski in seljaški prepoved. Pri prvem so bili prečani sami in so Srbi stali ob strani. V drugem so skupno z nami. To nam daje moč in pamet, da težko vprašanje, ki ga je postavil zločin, rešimo brzo in odločno v glavnih linijah. Verujemo v svoj narod, kakor on veruje v nas, verujemo v kralja, kateremu pripada težka naloga. Prepričani smo, da bo to težko nalogo v zadovoljstvo rešil narod Srbov, Hrvatov in Slovencev z našim kraljem. Delajmo vsi na to, da to nalogo izvršimo, ko nas pozovejo na volitve ali v drugo borbo.»

Med grobno tišino je prečital Pribečević to Radićevo izjavo in nato nadaljeval:

«Srbi v teh krajih stojijo v težkih usodnih dneh rano ob rami s svojimi brati Hrvati. Ohranili bodo edinstvo, ki ga narekuje skupno življenje in borbo. Mi vsi čutimo in posebno se zavedamo teža tukajšnji Srbi, da so Hrvati prinesli v skupno državo svojo zgodovinsko državnost, kar je razlog več, da se tako uredimo v državi, da bosta zajamčena popolna enakopravnost in ravnopravnost oim, ki so skozi stoletja znali obvarovati svojo državnost.»

«Tužni zbor! Čutimo, da ste nam potrebni hladna kri in razsodnost. Zaveda se tega tudi predsednik KDK Stepan Radić in kot njegov

tovariš pozivam narod, naj obvaruje hladnokrvnost in popoln mir ter nam ohrani zaupanje, ki je v teh časih potrebno, da se bo velika akcija, ki smo jo začeli, mogla končati z zadovoljivim uspehom. Našima dragima pokojnikom našima premislila Pavlu in Gjuru izrekam zadnji naš pozdrav s trdno vero, da bodo doprinešene žrtve prinesle obilo sadu za naš narod, za njegovo veliko misel svobode, enakosti, ravnopravnosti in dostojanstvo človeka. Vama, draga pokojnika, ki smo Vaju toliko ljubili in spoštovali in sta nam bila toliko potrebna v teh velikih časih: Slava in hvala!»

Pozdrav Slovencev

Kakor mogočen val so se razvalili klici med stotisočglavo množico po ulicah in trgih.

Pevsko društvo «Kolo» je odpelo žalostinko, nato pa je kot tretji govornik nastopil posl. Ivan Pucelj, ki je imel v slovenskem jeziku lep, ganljiv govor, v katerem je naglašal popolno solidarnost Slovencev s Hrvati v globoki žalosti za padlimi borcem, kakor tudi popolno solidarnost v nadaljnjem skupnem delu. Brez srečnih hrvaških seljakov ne more biti srečnih Slovencev. Rana, zadana hrvaškim prsim, je

Stanje Stepana Radića

— Beograd, 23. junija. Danes dopoldne se je zopet sestal konzilij zdravnikov, ki je preiskal Stepana Radića in oslala dva ranjenja. Stepana Radića so nato prenesli s postelje v fotelj k odprtemu oknu. O rezultatu preiskave je bil izdan sledeči komunikat: «Bolnik je noč prebil dobro. Temperatura 38.1 žila 116, respiracija 28, retroktivni zvoki v levem krilu pljuče ginevajo. V krvi pomenjen sladkor, operacijska rana brez reakcije, trebušna mrena ni vneta. Bolnik sprejema hrano in črevesa funkcionirajo dobro.»

Dr. Pernar se počuti dobro. Temperatura normalna.

Posl. Grandja je izven vsake nevarnosti in se počuti zelo dobro.

„Za zdravje Stepana Radića!“

Beograd, 23. junija. Današnje «Novosti» objavljajo na uvodnem mestu članek pod naslovom «Za zdravje Stepana Radića!» V članku naglašajo med drugim:

«Po vsem Beogradu in po vsej državi je slišati le eno željo: Samo da bi ostal Stepan Radić pri življenju! A kdo to najbolj prosi in želi? Kdo prosi danes Boga za zdravje Stepana Radića? Tako molijo danes oni, ki so še nedavno govorili, da je Radić zapeljiv, več hrvaškega naroda. Mi smo vedno trdili, da je Stepan Radić miroljuben in najbolj širokogrudni politik. Niso nam verjeli in so nas pitali z izdajalci in drugimi takimi psovkami. Danes ravno isti ljudje treptajo za življenje ravno istega Stepana Radića. Od najvišjega državnika do zadnjega služitelja in vsi oni listi, ki so Radića do včeraj neumorno napadali, danes ne žele ničesar bolj, kakor da bi Stepan Radić kmalu ozdravel in mrzlično pazijo na vsak njegov smehljaj, ki jim vlija nov žarek upanja. Mi smo ponosni na svojo borbo za bratstvo in enakost in za napredek s Hrvati pod vodstvom Stepana Radića. Zato tudi danes iz polnih grl kličemo: Naj živi Stepan Radić! Naj živi na korist celega našega seljaškega naroda od Jadrana do Črnega morja, od Subotice do Soluna!»

Zemljoradniška spominska svečanost v Beogradu

Beograd, 23. jun. Snoci je priredila Zvezica zemljoradnikov spominsko svečanost v čast padlim hrvaškim žrtvam. Glavni spominski govor je imel prof. beograjske univerze Dragoljub Jovanović, ki je očrtal delo za zblizanje Srbov in Hrvatov ter poudarjal velike zasluge obeh pokojnikov. V imenu bolgarskih zemljoradnikov je govoril Kosta Todorov.

obenem tudi rana v slovenskih prsih. Enaka je boleš, enako je težka usoda pogodila Slovence. Toda v boju brez žrtve ni uspeha Narod, ki ne daje žrtve, ne more napredovati. Zgubili smo najboljša borca, vendar pa naša velika pokojnika nista preminula, njun duh živi in njuna grobova bosta kraj, kjer bodo romarji hrvaškega naroda črpali uteho. Posl. Pucelj je zaključil svoj govor z besedami: «Mir in pokoj njunemu pepelu v lepi grudi Hrvatski. Večno jim plačilo pri Bogu in večna jima slava!»

Drugi govorniki

Govorili so še poslanci dr. Drlečić za Črno goro, Ivan Čelan za Bosno in Hercegovino, St. Matijević za Dalmacijo, Gvidon Vuković za vojvodinske Hrvate in Mijo Stuparić za Moslavino.

Deveti govornik je bil poslanec dr. Ante Trumbić, ki je poudarjal, da je krogla, ki je ugasnila življenje mučnikov, zadela hrvaški narod v sredo srca. Zato ima ta dogodek veliko večji značaj, kakor navadna tragedija. Dviga se do značaja nacionalne katastrofe. Zbudil je pozornost vsega sveta na to žalostno grudo.

Sožalje pravoslavne cerkve

Beograd, 23. junija. Pravoslavni patrijarh Dimitrije, ki se nahaja izven Beograda na zdravljenju, je poslal tukajšnjemu duhovnemu sodišču naslednjo brzojavko:

«V imenu pravoslavne cerkve v naši domovini sporočite g. Stepanu Radiću in njegovim tovarišem, kakor tudi rodbinam padlih patrijotov naše globoko obžalovanje zaradi brezumnega zločina, ki ga vsi patrijote globoko obžalujejo v prepričanju, da so bili s tem težko razžaloščeni njihovi dragi in dragi naše cele domovine. Vsem sinovom pošiljam svoj blagoslov, za duše pokojnikov pa molimo k Bogu.»

Patrijarh Dimitrije je poleg tega poslal še posebno sožalno brzojavko vdovi pok. Pavla Radića.

Zagovornik morilca Račića

Beograd, 23. junija. Puniša Račić je naprosil radikalnega poslanca Živka Sušića, da bi prevzel njegovo obrambo. Posl. Sušić pa je izjavil, da ne more sprejeti obrambe Puniše Račića, ker z ogorčenjem obsoja njegov zločin. Puniša Račić je nato najel beograjskega odvetnika Dragana Simića, ki je obrambo prevzel.

Češki listi o zločinu v Narodni skupščini

Češkoslovaški listi še vedno obširno komentirajo krvave dogodke v naši Narodni skupščini in pišejo, da je položaj v Jugoslaviji po tem grozodejstvu povesnega veslarskega šovinista zelo kritičen, «Narodni Politika» piše med drugim:

Zločin črnogorskega poslanca v beograjski skupščini je edinstveni dogodek v zgodovini parlamentarizma in kriminalistike. To ni samo tragičen dogodek, ki ostane sicer v žalostnem spominu, drugače pa ne zapusti nobelih posledic. V beograjski skupščini ni streljal z revolverjem opozicijski poslanec, marveč vladni poslanec. Streljal je Srb na Hrvata, in sicer med debato o prijateljski pogodbi z Italijo, torej z državo, v kateri vidi jugoslovanski narod svojega prijatelja in ki jo obtožuje zatiranja svojih rojakov na italijanskih tleh. Jugoslovensko-italijanski odnosi še dolgo obračajo nase pozornost sveta. Manjšina v skupščini vodi ogorčeno borbo proti ratifikaciji netunjskih konvencij in v tej atmosferi so padli revolverjski strelci, tekla je človeška kri, padla sta dva poslanca, stirje so bili težko ranjeni. Kaj takega se še v nobenem parlamentu ni pripetilo. Dvojni umor je tako grozen čin, da ne najdemo primerljivih besed, da bi ga pojasnili, kaj šele opravičili. Odveč je ponavljati, da revolver ni argument v politični in parlamentarni borbi. To je dejstvo, ki ne dopušta nobenega dvoma. Z Račićevimi strelci je doseglja vo-

župan Heinzl se je poslovil v imenu zagrebške občine, v imenu hrvaškega Radniškega Saveza tajnik Jurković, v imenu hrvaških akademikov Cvetko Hadži in za tem starosta hrvaškega Sokola Križ.

Na Mirogoj

Bilo je poldne, ko se je začel razvrščati sprevod, kakršnega Zagreb še ni videl in tudi nobeno drugo mesto v Jugoslaviji. Množice ljudi v sprevodu in v špalirju po ulicah na vsej dolgi poti od Seljaškega doma do zagrebškega pokopališča Mirogoja ni mogoče niti približno oceniti. Bilo je skupaj mnogo nad sto tisoč ljudi.

Sele proti pol dnevni sta prispeli krsti na pokopališče na Mirogoj, kjer ju je zopet čakala nepregledna množica naroda. Ob odprtih grobovih se poslavljajo od obeh umorjenih narodnih voditeljev in borcev njuni intimni prijatelji in zastopniki njunih tako težko prizadetih volilcev.

V žarkem, pekočem poletnem solncu pod jasnim nebom, ki vlija uteho in nado na boljše čase, bo v popoldanskih urah sprejela jugoslovenska zemlja v svoje naročje oba svoja draga, požrtvovalna sinova.

litična in parlamentarna napetost v Jugoslaviji vrhunec.

«Narodni Listy» pišejo: Revolverski strelci, ki so padli v beograjski skupščini, so signal velike nevarnosti, v katero je zaslila kraljevina SHS. Z vso resnostjo se moramo vprašati, ali se bodo strankarske razprtije in strasti, ki so dovele do umora v parlamentu, stopnjevale tako, da pride do bratomornega boja izven parlamenta, ali pa dovele do iztreženja, da spoznanja notranje in zunanje nevarnosti in do tega, da bodo politične stranke in skupine iskale stikov za sodelovanje, čigar program je notranje sanirati in osigurati enotno narodno državo. Pred tem odločilnim vprašanjem stojimo zdaj. Politično je sigurno, da se notranjepolitični spori med poedinimi deli države ne tijejo ideje narodnega edinstva, toda obenem je tudi politično nevarno, da je uničena ona narodna solidarnost, ki je nastala med vojno in ki je stvorila enotno državo.

„Posojilo ni uspelo“

— Beograd, 23. junija. Današnja «Politika» poroča pod naslovom «Posojilo ni uspelo» iz Pariza, da se je finančni minister včeraj vrnil iz Londona v Pariz, ker so ostala pogajanja za sklenitev posojila brezuspešna in ni prišlo do podpisa pogodbe, kakor je računala vlada. V vladnih krogih tolačijo to vest tako, da je sedaj za emisijo tega posojila že prepozno in da bo radi tega treba počakati do jeseni.

„Hrvatsko vprašanje“

Beograd, 23. junija. Novinarji, ki so danes dopoldne posetili poslanca dr. Ribarja, enega izmed maloštevilnih hrvaških demokratskih poslancev, je dr. Ribar na vprašanje, kako sodi o položaju, izjavil:

«Demokratska stranka mora sedaj takoj dati inicijativo za nujno rešitev hrvaškega vprašanja. To je njena prva dolžnost. Jaz sam bom stavljal na prvi prihodnji seji demokratskega kluba to zahtevo. Demokratska stranka mora v tej težki situaciji ustvariti možnost za znosnejšo atmosfero. Bodoča koncentrična vlada mora pripraviti vse potrebno za definitivno rešitev hrvaškega vprašanja.»

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA. Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Dunaj 800, Berlin 13.585, London 277.4, Milan 298.5, Newyork 56.83, Pariz 223.4, Praga 168.5, Curih 10.95.

Effekti: Vojna škoda 434. INOZEMSKA BORZE. Curih: Beograd 9.132, Dunaj 73.02, Pariz 20.37, Berlin 123.98, Praga 15.37, Milan 27.28, London 25.80, Newyork 518.75.

„Vlada narodnega spasa“

Senzacionalen nastop beogradskega lista — Potreben je popoln preokret v državnem življenju — Kombinacije o novi vladi

— Beograd, 23. junija. Sinoči je izšla posebna izdaja beogradskega »Novosti«, ki je zbudila splošno senzacijo. Na prvi strani prinaša pod naslovom »Nova vlada narodnega spasa« veliki sliko pokojnega Pavla Radića in dr. Gjura Basarička s črnim križem in s črnim robom, pod slikami velik napis »Oprostite nam!« Nato piše list:

Ko se nam v najgloblji tugi krči srce, se klanjamo globoko pred trupli hrvatskih mučnikov, ki jih bo jutri za vedno objela hrvatska gruda. Naj bratje Hrvatje, ki objokujete svoje padle, verujete, da so naša čustva enaka njihovim neizmerni boli. Pred odprtim grobom priznavamo naš greh, da nismo bili dovolj razumni braniti naše skupne ideale svobode in enakosti. Za to izjavljamo: Oprostite nam, nesmrtni mučenika, modri Pavle Radić in dobi Gjuro Basariček! Oprostite nam, mi Vaju bomo osvetlili!

V uvodniku izvaja list med drugim: »Smatra se, da je bilo tekom avdi-jence voditelju KDK z najvišjega mesta izražena želja, naj bi uplivali poslanci KDK pomirljivo na duhove v Zagrebu. Ostavko vlade je treba pričakovati vsak čas, najkasneje jutri zvečer. Za sestavo nove vlade se dela zelo aktivno in brez velikih težav, ker vsi odgovorni politiki uvidevajo težavni položaj. Čaka se le še na povratek dr. Marinkovića.

Kot nositelji te kombinacije za javni spas se navajajo razne osebnosti. V prvem trenutku se je mislilo na Ljubo Davidovića ali po zadnjih dogodkih je gotovo, da je to nemogoče. Za to se imenuje osebnosti, ki je se pred krvavimi dogodki podvzela akcijo za pomirjenje in se izkazala kot velik pobornik sporazuma s Hrvati. Tako sestavljena vlada bi imela nalogo, da s pomirljivostjo ublaži razpaljena nasprotstva in očuva edinstvo pred grozečimi pretreslaji.

Druga etapa bi bila pripravljenost terena za svobodne volitve, ki naj bi pomemljeno novo dobo v naši politični zgodovini. V slučaju, da ta kombinacija s parlamentarno osebnostjo ne bi uspela, bi se pristopilo k sestavi uradniške vlade, ki bi ji vsekakor načeloval general. Ta uradniška vlada bi imela nalogo vzdrževati red v državi in likvidirati kritično situacijo ter nato poizkušati z drugo parlamentarno situacijo.

V vsakem slučaju je položaj izredno kritičen. Zaradi sedanjega stanja in dogodkov, ki so se odigrali v Zagrebu in ki se še lahko pripete, je potrebna energična akcija za javni spas, kar pa se je sedanja vlada popolnoma diskvalificirala.

Vladni krogi se napram vsemu temu drže skrajno rezervirano ter le

naglašajo, da v sedanjem trenutku, ko vlada v vsej državi velika vznemirjenost, ne more biti govora o demisiji vlade. Vlada se zelo boji, da bi prišlo po pogrebu žrtv v Zagrebu do nemirov, zlasti v nedeljo, ko je tudi delavstvo prosto. Zato poudarjajo vladni krogi, da bi mogla podati vlada demisijske šele v ponedeljek ali v torek. V vsakem slučaju pa bo sledila formalna demisijska vlada šele tedaj, ko bo že pripravljena nova kombinacija, tako da bo vladna kriza rešena v par urah, ker bi lahko dolgotrajna kriza dovela do težkih notranjih konfliktov.

Pribečević in Žerjav v avdijenci

— Beograd, 23. junija. Včeraj zvečer ob pol 5. do četrta na 8. je bil v avdijenci pri kralju predsednik KDK g. Svetozar Pribečević. O poteku avdi-jence se doznava le to, da je bila v neposredni zvezi z nadaljnjim razvojem notranjepolitične situacije ter da je je g. Pribečević pri tej priliki iskreno obrazložil težko in resno situacijo, v katero je zašla država po krvavi zločinu v Narodni skupščini.

Kmalu za tem je bil pozvan v avdi-jenco dr. Žerjav. Njegova avdi-jenca je trajala od 9.45 do 11.45 zvečer. V političnih krogih se je takoj razširila vest, da stojimo neposredno pred ostavko vlade. — Pojavilo se je tudi že razne kombinacije glede rešitve vladne krize, pri čemer se je povsod naglašalo, da mora imeti KDK v bodoči vlad: odločujoč vpliv.

Vloga dr. Marinkovića

— Beograd, 23. junija. Za danes popoldne se pričakuje povratek zunanjega ministra dr. Marinkovića iz Bukarešte. Njegovemu povratku pripisujejo zlasti v demokratskih krogih veliko važnost, ker smatrajo, da je dr. Marinković predestiniran za naslednika Vukelića. Dr. Marinković sam pa je pred svojim odhodom iz Bukarešte izjavil, da pomeni odklonitev ratifikacije nettunskih konvencij tudi njegov padec in da zato ne bi mogel stopiti v novo vlado.

Vlada generala Živkovića?

— Zagreb, 23. junija. »Juturnji list« poroča iz Beograda, da dela del radikalnih poslancev s polno paro na to, da bi se ustvarila parlamentarna vlada, ki bi ji stal na čelu komandant kraljeve garde general Pera Živković. Radikalni smatrajo, da bi ta rešitev mogla zadovoljiti KDK, ki je svoječasno sama sprožila misel osnovanja vlade z vojaško osebnostjo na čelu.

Ljubljana ob pogrebu narodnih mučnikov

Ljubljana v črnem. — Trgovine v znak žalosti zaprte. — Zanimivi komentarji občinstva.

Dogodki v Narodni skupščini in v Zagrebu so zbudili kakor drugod, tudi v Ljubljani splošno ogorčenje, na katerega pravni pomirjevalno ne vpliva »Slovenec« pisanje, v katerem se skuša opravičevati zločin Puniše Radića, češ, da so Radić ljudje zase, nepreračunljivi, razburiljivi, s podedovano norostjo, ker je znano, da so klerikali v Narodni skupščini podpisovali predloge tega morila in vedno odobraval njihove šovinistične napade na poslance KDK.

Ljubljana žaluje... Na poziv poslovnega odbora KDK v Ljubljani plapolajo po vsem mestu črne zastave, ki više na odredbo mestnega župana tudi na mestnih poslopih. Zanimivo je, kako so prihajale na dan črne zastave. Najprej sta bili izobešeni dve črni zastavi na dan zločina v Narodni skupščini na Narodni tiskarni, kjer izhajajo glavni napredni listi. Takoj nato so se pričele pojavljati črne zastave tudi na drugih poslopih in Ljubljana se je polagoma odela v črno.

Na franciškanskem in uršulinskem samostanu so izobešili črne zastave že včeraj popoldne. Tekom popoldneva so se pojavile črne zastave tudi na nekaterih drugih klerikalnih poslopih. Razobešili so jih tudi na hišah kanonikov Pred škofijo, na šenklaškem župnišču, samo na škofjskem poslopiju ni nobene, kakor da bi hoteli v škofiji na ta način dokumentirati svoje pokroviteljstvo nad SLS. Zdi se, kakor da bi v škofiji po letu 1914, ko je g. škof pozival na sveti in bogu dopadljivi boj, bilo pač vseeno, ali je nekoliko krvi več ali manj prelilo. Včeraj popoldne so razobešili črno zastavo tudi na hotelu Union čigar uprava je v klerikalnih rokah. Kakor čujemo, se je to zgodilo na pretnjo gostov, da bodo v nasprotnem slučaju poročali v zagrebške liste in da se prav lahko pripeti, da se bodo v bodoče tega hotela pričeli zagrebški gosti izogibati. Črne zastave so se pojavile nato tudi na klerikalnih denarnih zavodih, na Zadržno - gospodarski banki, na Vzajemni posojilnici in na Ljudski hranilnici. V Gospodarski zvezi in v drugih klerikalnih zavodih in ustanovah niso čutili te potrebe.

Množice komentarije pa je zbudilo dejstvo, da na Narodnem domu ni črne za-

stave. Tamkaj ima glavno besedo Narodna galerija, ki vedno apelira na narod za prispevke, sedaj pa so se njeni upravitelji pokazali, kakor da bi ne imeli smisla za narodno čustvovanje.

Pozno so prišli na dan s črnimi zastavami tudi v Zbornici TOI in v Pokojniškem zavodu za zasebne nameščenice, kjer ima vodilno besedo g. Jelačin. Kakor čujemo, je bil g. Jelačin prvotno mnenja, da bi ne bilo oportuno izobešiti črne zastave, ker bi se lahko to smatralo kot demonstracija proti vladi. V Zagrebu pa je n. pr. trgovska in obrtniška zbornica izobešila črno zastavo že prvi dan, čeprav so istega dne razbili demonstranti šipe na stanovanju njenega predsednika, ki je postal v zadnjem času znan kot pristaš Vukeličevega režima.

Zanimivo je bilo tudi čuti komentarji ljudi, zakaj na vladnih poslopih ni zastav. Tako si lahko čul vprašanja, ali morda vlada odobrava, kar se je zgodilo v Narodni skupščini, in zakaj bi vlada javno ne manifestirala svojega sožalja zaradi krvavih dogodkov, ko vendar vladne stranke same trdijo, da nimajo nobene zveze z zločinom, ki je samo delo posameznika. Če je res, da je edini krivec le Puniša Radić, potem bi imela vlada tem več povoda, da bi dala izobešiti na svojih poslopih črne zastave. In če je res, da je moralni krivec opozicija, kakor to trdi klerikalni »Slovenec«, bi bil povod še večji, da bi manifestirala skupnost s čustvovanjem naroda.

Danes popoldne ob času pogreba žrtv v Zagrebu so bile vse ljubljanske trgovine v znak žalosti od 10. do 11. popoldne zaprte. Ljubljana je pokazala, da žaluje nad težko izgubo, ki je zadela ne samo hrvatski narod ampak tudi državo, saj so se zastopniki naroda, ki so postali žrtve brezmejnega strankarskega sovraštva, borili za pravice, za ko koristi vsega naroda. Čeprav so nekatere maloštevilne izjeme pokazale tudi ob tej priliki, da niti ob grobu nedolžnih žrtv ne morejo zatajiti svojega strankarskega sovraštva.

Ali ste že član Vodnikove družbe?

Policija dr. Korošca je prepovedala tudi jutrišnjo žalno manifestacijo v Ljubljani

Kakor smo že včeraj poročali, je poslovni odbor Kmetsko-demokratske koalicije v Ljubljani hotel prirediti včeraj protestni shod na Taboru, a ga je pa policija zabranila, sklicujoč se na stari avstrijski zakon iz l. 1867. Poslovni odbor KDK je nato prijavil za padlimi žrtvami le žalno manifestacijo, kakršne se prireajo po vsem kulturnem svetu. V nobeni evropski državi nobeni, tudi policijski oblasti niti na misel ne pride, da bi preprečevala take, povsem prijetne prireditve. Izjeme v tem pogledu so mogoče le v revolucionarnih časih, ko se tudi pogrebi padlih žrtv vrše skrivaj. Žalne manifestacije so dovoljene celo v Zagrebu, kjer vlada radi predvčeršnjih demonstracij nekako izjemno stanje. — Zato je tem bolj značilno, da je dr. Koroševa policija zabranila jutrišnjo žalno manifestacijo z uprav iz trte izjavit in jalovo utemeljivostjo v Ljubljani, kjer ni niti najmanjšega povoda za bojazen glede javnega blaga in javne varnosti. Poslovni odbor je prevzel za vse to sam jamstvo in bi s svojimi reditelji jamčil za absolutno mirno in dostojanstveno žalno manifestacijo. Ako bi dr. Koroševa policija utemeljila svojo prepoved s tem, da jo zahteva strankarski interes SLS ter moralnih krivcev beogradskega živinskega umora, bi nam bil odlok policije razumljiv, tako pa nikakor ne.

Žalna manifestacija se po zaslugi

dr. Koroševe policije jutri žal ne more vršiti, zato bo pa ostal tem bolj globok gnev v srcih vseh, ki so hoteli dati izraza svoji srčni kulturi nad umorom in onimi, ki so zanj kot sokrivci odgovorni.

Oficijski odlok policijske direkcije, s katerim se zabranjuje žalna manifestacija, se glasi takole:

»S svojo vlogo z dne 21. junija 1928 prijavljate, da priredi Kmetsko-demokratska koalicija — z ozirom na to, da se je za 22. t. m. ob 19. uri v dvorani na Taboru najavljeni javni shod prepovedal, — v nedeljo dne 24. junija 1928 ob 10. uri popoldne v isti dvorani žalno manifestacijo za padlimi voditelji in poslanci Kmetsko-demokratske koalicije.

Ze iz te utemeljitve nove prijave se mora sklepati, da gre le za prireditev že prepovedanega javnega shoda pod drugim nazivom in ob drugem času.

Vsled tega se na temelju § 6 zak. z dne 15. XI. 1867 drž. zak. stev. 135 iz ozirov javne varnosti in javne blaginje prepove tudi za nedeljo dne 24. junija 1928 ob 10. uri popoldne v dvorani sokoškega doma na Taboru pod nazivom žalne manifestacije napovedano javno zborovanje.

Proti temu odloku je dopustna pritožba na velikega župana ljubljanske oblasti, ki jo je treba vložiti tekom 8 dni po dnevu dostavitve tega odloka pri tukajšnjem uradu.

Pritožba nima odločilne moči.

Mesto Zagreb obsoja krvavi zločin

Izredna seja zagrebškega občinskega sveta. — Obsodba zločinov v Narodni skupščini. — Policija onemogočila delavskim zastopnikom udeležbo na seji.

Zagreb, 23. junija.

Včeraj popoldne se je sestel zagrebški občinski svet k izredni seji, da uradno izreče obsodbo nad strašnim zločinom, nad branilci svobode in interesov hrvatskega naroda.

Občinski svetniki so prišli na sejo vsi črno oblečeni, ostale pa so prazne klopi delavskih zastopnikov, ki so se morali umakniti pred policijo, ki hoče protest Zagreba proti zločinu v beogradske skupščine označiti kot delo komunističnih elementov.

Ob 12.30 je otvoril sejo mestni podžupan Milutin Mayer in po kratkem nagovoru predlagal enunciacijo, v kateri se izraža popolno soglasje z vsem hrvatskim narodom v ogorčenju nad zločinom, obenem pa iskreno in globoko sožalje rodbinam nedolžnih žrtv. Občinski svet zagotavlja zaščito rodbinam padlih mučnikov ter poziva ves hrvatski narod, naj udarec usode, ki je znamenje časa, sprejme dostojanstveno, kakor to zahteva njegov pogled v bolj-šo bodočnost po tisočletni preteklosti.

Med citanjem enunciacije so mestni zastopniki stali v dvorani je vladala grobna tišina, ki jo so prekinjali le posamezni vzkliki ogorčenja. Ko je mestni podžupan končal svoj govor, je dvorana odjeknila od ploskanja. Pri imenovanju žrtv so občinski zastopniki vzklíkili »slava«, pri imenovanju ranjenecv pa »živeli«. Predlagana enunciacija je bila sprejeta soglasno.

Cepprav je mestni podžupan takoj sporočil, da niso žali prisotni vsi občinski zastopniki, ker jih je pregnala ali pozaprla policija, vendar je delavski zastopnik Tomanić zahteval besedo in obrazložil, kako hoče policija namenoma predsvatiti ogorčenje v državi kot komunistično rovanje, kar seveda ni, ker je to ogorčenje vsega naroda. Nato je prečital izjavo, v kateri se pridružuje protestu mestnega zastopa z ugotovitvijo, da je policija v nadaljevanju režimskega nasilja z aretacijami vseh delavskih funkcionarjev v Zagrebu hotela preprečiti vodstvu delavstva udeležbo na seji mestnega zastopa.

Soglasno je bil sprejet predlog senatorja Šarića, da se za žrtvi napravi častni grob, da se pogreb izvrši na stroške zagrebške občine, da položi mestna občina na njihov grob venec, da se mestni zastop udeleži korporativno pogreba in da se poslovilo od pokojnikov pri pogrebu mestni župan Heinzel.

Prečitana je bila brzojavka odsotnega župana Heinzla, ki se pridružuje žalosti in ogorčenju mesta Zagreba in njegovega zastopstva ter vsem sklepom mestnega zastopa.

Prečitana je bila tudi sožalna izjava beogradske mestne občine, ki zagotavlja, da ves Beograd obžaluje žrtve in obsoja zločin.

S tem je bila svečana žalna seja zagrebškega občinskega sveta zaključena.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Včeraj se je odigrala v Zagrebu na Kraljevcu strašna tragedija, ki je zahtevala tri žrtve. Pretresljiva tragedija očeta in dveh njegovih hčera je vplivala na vso okolico porazno, čeprav so vsi Zagrebčani po krvavih dogodkih v Beogradu zadnje dni zelo potrti. Ante Bežjak, delavec pri »Jugofarmaciji« v Zagrebu, je zastrupil sebe in svoji dve hčerki. Pred dnevi mu je umrla žena, ki jo je zelo ljubil. Ostal je sam s svojo 10mesečno Karolino in 3letno Katico. Bežjakova žena je nenadoma zbolela na legarju in umrla v bolnici za kužne bolezni. Nesrečni mož bi rad prebil zadnje trenutke pri umirajoči ženi. Tega mu pa niso dovolili zaradi ženinene nalezljive bolezni. Navzlic vsem prošnjam in rotnju ni mogel videti več svoje žene. To je vplivalo nanj porazno. Ze po svojem značaju je bil Bežjak naglujen k melanholiji in po smrti ljubljene žene je živel v misli, da brez nje ne more živeti. Sklenil je končati si življenje. Preden je to storil je pa še počakal, da je prišla njegova sosedka iz bolnice, ki je prebolela legar. Hotel je vedeti, kako se je ženi godilo v zadnjih trenutkih. Ko mu je sosedka povedala, da je umirajoča žena neprestano klicala njega in hčerke, je to na moža delovalo tako porazno, da si je še isti dan končal svoje življenje in umoril svoji dve hčeri. Naslednje jutro so sosedje opazili, da se Bežjak ne prikaže iz stanovanja in so se čudili. Sluteč, da se je pripetilo nekaj strašnega, so vložili v stanovanje in nudil se jim je grozen prizor. Oče in hčerka sta ležala na postelji v agoniji s krvavimi penami v ustih. Rešilni voz je vse tri hitro odpeljal v bolnico. Mala Katica je umrla že med potjo, dočim so očeta in še živečo hčerko skušali spraviti k zavesti z umetnim dihanjem. 10 ur sta se borila s smrtjo in slednjič izdihnila. Zdravniki so ugotovili, da je Bežjak zastrupil sebe in hčerki z morijem. Da bi ga ne rešili, je po strupu zavžil še malisne bonbone. Tako duh iz njegovih ust po malisnih sladkorjih ni dopuščal, da bi zdravniki ugotovili, s kakšnim strupom se je zastrupil. Zopet so padle tri žrtve,

pušk. Justifikaciji je prisostvovalo raz-en uradnih oseb še kakih 20 drugih oseb.

Sarajevski »Jugoslovenski list« je dobil od verodostojne strani zanimive informacije o preteklosti morilca Puniše Radića. Puniša Radić je sin kmet-skih staršev iz Slatine v andrijevškem srezu v Črni gori. Ze kot otrok je odšel v srbske šole. Šele 20 let mu je bilo, ko se je vrnil v rojstni kraj in je pripravil revolucijo proti tedanjemu knezu Nikoli. Izkazal se je kot odlični zaročnik in je kmalu zbral okoli sebe kakih 50 ljudi. Med temi so bili njegovi sorodniki in njegov stric. Dobro oborožena četa je krenila proti selu Kralji pod vodstvom poročnika Pera Dzenovića. Vendar jim načrt ni uspel. Neki Labović je zvedel za revolucionarne namene Puniše Radića in je izdal njegov načrt oblastim. Puntarjem ni preostalo drugega, nego da so se razpršili. Nekateri so se umaknili v gore med hajduke, druge so pa polovili in jih postavili pred vojno sodišče. Puniša Radić je pobegnil preko Sandžaka, ki je bil tedaj pod turško upravo, v družbi kapetana Bojovića. Jeseni leta 1907 se je pričel proces proti upornikom pred vojnim sodiščem. Sodišču je predsedoval divizionar Mihajlo Vučinić. Proces se je zavlekel preko zime, ker je bilo zaslišanih mnogo prič. Vojno sodišče je obsodilo pet upornikov na smrt zaradi upora in veleizdaje. Na smrt je bil in contumaciam obsojen tudi Puniša Radić ki se ni vrnil v Črno goro do prevrata. Petorico na smrt obsodjenih so ustrelili. Med temi je bil tudi Radićev stric in poročnik Dzenović. Med vojno je bil Radić v srbski vojski. Na prav tajstven način je po vojni dobil premoženje nekega Malisora in Ise Boljetinca, ki sta bila umorjena v Podgorici leta 1916. Pridobili si je tudi bogate kamnolome teh dveh.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Sobota, 23. junija 1928; katoličani: Zdenka; pravoslavni: 10. junija, Sidonija.

DANASJNE PRIREDITVE.

Kino Ideal: »Izpoved«.
PRIREDITVE V NEDELJO.
Ljudski kino (Matica): »Zoroc«.
Kino Ideal: »Izpoved«.
Film ZKD (Matica) ob 11 »Potovanje po Srednji Evropi«.

Sport: Nogometna tekma Ilirija - Hermès na igrišču Ilirije.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Bahovec, Kongresni trg; Ustar, Sv. Petra cesta, Hočevar, Spodnja Šiška.

Gledališka kriza pod tivolskim kostanjem

Pod tivolskim zelenim kostanjem sta se srečala. Doktor je prisopihal iz pod Rožnika, inženjer pa iz Justične palače. Ker sta stara znanca se iz študentovskih let in se dolgo nista videla, se je doktorjev obraz kar razlezel od veselja. Inženjer je pa ostal na doktorjevo veliko začudenje mrk in zamisljen.

— Pozdravljen, inženjer! Bog te živi, zopet te vidim, wie geht es dir? Du bist ja die reinste Staatssorge geworden.

Inženjer si je pogladil asirsko brado in molčal.

— Na, weisst du, ampak nekaj se ti je posrečilo, tebi edinemu in finančnemu delegatu, kar se doslej še ni posrečilo nobenemu Slovencu, da si jih zedinil vse proti sebi v en tabor. Grossartig, wirklich ein Verdienst.

Inženjer si je v drugič pogladil asirsko brado in brke ter molčal, samo pogledal je prijatelja iz študentovskih let malo ostrjeje.

— Nu prijatelj, kaj pa sedaj? Veš kaj, najbolje bo, če prosiš mesto za docenturo na naši univerzi. Für die Bühnenkunst.

Inženjer si je v tretje pogladil asirsko brado ter se popraskal tudi malo po pleši ter počasi iztisnil izza zob:

— Ti imaš pa še vedno tako umazana usta, kako tedaj, ko smo študirali na Dunaju.

Doktor je še o pravem času spoznal resnost položaja in je pripomnil: — Kaj češ! Das ist mein Erbstück!

Ločila sta se. Doktor jo je mahnil proti justični palači, inženjer je pa odstopil pod Rožnik.

Nezgoda akademskega slikarja Staneta Cudermana

Z Bleda nam poročajo: Včeraj, v petek proti večeru se je zgodila pri vili »Terezina« težka nesreča. Mladi slovenski slikar Stanet Cuderman se je peljal s svojim motornim kolesom po cesti od Parkhotela proti Petranu. Pri vili Terezini je hotel prehiteti nekega voznika, v tem hipu pa je privozil izza ovinka v nasprotni smeri avto hotela Toplice s soferjem g. Jarcem. Oba vozača sta sicer dajala predpisane signale, a drug drugega radi ropota lastnega vozila nista slišala. Tako sta na ovinku trčila skupaj. Motorno kolo g. Cudermana je bilo močno poškodovano, g. Cuderman sam pa je odletel vzrak na cesto in se precej nevarno poškodoval na glavi in levi nogi. Poklicani kopalčki zdravnik mu je nudil prvo pomoč in ga obvezal, nato pa so ga z nekim privatnim ljubljanskim avtomobilom, ki se je ravno vračal v Ljubljano, odpeljal v ljubljansko bolnico.

Kaj delajo in snujejo naši umetniki

Nadaljevanje ankete o delu, načrtih, razpoloženju, križih in težavah pionirjev slovenske kulture.

Ivan Vavpotič

— Kaj, na mene ste se tudi spravili? Nikar. Jaz sem navaden delavec.

Ravnokar sem se vrnil iz Brna, kjer sem se mudil kot delegat za Češkoslovaško-jugoslovensko ligo na razstavi duhovne in tehniške sodobne kulture.

To nam je nekaj veličastnega. Pregled stremeljenja češkoslovaških umetnikov zadnja desetletja, posebno v arhitekturi. Tako se francosko razstava les Arts décoratifs l. 1926 ni bila. To razstavo bi si morali ogledati naši ljudje, da bi videli, kaj se tam pozitivnega ustvarja in da je to, kar se dela pri nas, le igračkanje.

Praga naj bi bila za naše umetnike nekaka Meka. Enodušno je bil tudi sprejet moj predlog, da bi se zgradil dom za jugoslovenske umetnike v Pragi in naša država naj bi zgradila sličen dom za češko-slovaške umetnike v Dubrovniku.

Sicer sem pa dal teatru slovo. Naveličal sem ga, ker človek v njem ne more delati, kakor bi hotel. Tako bom imel več časa in bom mogel delati svoje stvari.

Ilustriram Zupančičevega Cicibana, portretiram, se pripravim za jesensko razstavo v Parizu, kjer bom razstavil nekaj del. Septembra meseca grem pa v Beograd, ker sem dobil več naročil. Mislim priti tudi specijelno portretno razstavo v Beogradu. Seveda do kompozicij človek le ne pride.

Igo Gruden

Njegova advokatska pisarna v Tavčarjevi ulici prča, da ni samo jurist. Po steh nam vse lesorezi in risbe čeških in domačih umetnikov. Na pisalni mizi dehtijo v lončeni vazi rdeče in bele vrtnice ter beli nageljni. Poleg njih v oglišču pisalne mize gleda obiskovalca nagačena sova. Simbola poezije in znanosti.

— Pripravljam svojo pesniško zbirko, ki bo imela naslov »K daljnim bregovom«. Nadejam se, da izide letošnjo zimo; pesmi imam že domala zbrane. Po večini so že bile objavljene v »Zvonu«.

Kakor mnogi od nas, sem tudi jaz vprežen na vse strani in pridem težko do svojega dela.

Poetovo obličje, na katerem sije zdrav vesel južen temperament, se je zresnilo in postalo zamišljeno ožono.

— Svoje najosebnejše, najintimnejše ljubavne pesmi pa izdam v zbirki »Danja«. Kdaj bo dogotovljena, ne vem povedati, ker je to odvisno od razpoloženja. Zbirka bo vsebovala najglobljo in najčistejšo liriko.

Že ob spominu na to zbirko se je zdelo, da je razvnela poetova najintimnejša struna. Videlo se je, da so mu te pesmi posebno pri srcu.

— Z nekaterimi literati se bavim tudi z idejo, da bi izdali antologijo moderne češke lirike. Sicer pa nas vse nekaj teži, kar nas ovira v delu. Splošna situacija je dokaj klaverna, tako da ni prave vzpodbude, ker ni jasnih ciljev.

Slavko Osterc

— Dovršil sem opero »Iz komične opere«. Je komična enodejanka s kratko predigro, zaključenimi točkami in vmes je pomešana proza. Menjava se v operi petje z melodramo in recitacijo. Prirejena je za majhen orkester, za 4 osebe in traja 1 uro. Zgrajena je v komornem slogu. Snov je vzeta po Francozu Murgeru. Končavam tudi četrtinski kvartet in skiciram še latinski requiem. Načrtov imam pa še drugih dosti ter upam, da bom vse uresničil. Uglasbil bom tudi novele Edgar Poea kot pantomime.

Letos sem tudi končal koncert za gosli in 7 instrumentov. Posvetil sem ga svojemu profesorju in Pragi Jiraku. Koncert bo v kratkem izvajal praški Moderni spolek.

Pripravil sem tudi nekaj samosplovov. Sestavljam pa brošuro o modulaciji. Veliko važnost polagam na vzgojo naraščajo na konzervatoriju. Gojence sem hotel osvoboditi romantičnega ter jih privedi k sodobnemu slogu. Seznanil sem jih z večino sodobne glasbe in opažam velik uspeh pri Pavlu Rancigaju, Pavlu Sivcu, Vinku Sušteršiču in Božici Novakovičevi, ki se mi zdi od vseh najnadarjenjša.

Sodelujem tudi pri glasbenih revijah in kot kritik v »Ljubljanskem Zvonu«.

Gojmir Kos

Iz predsobe, ki je nerodna, kakor vse v starih poslopih, pa vendar z zobčastimi barvastimi širokimi trakovi nekako pomlajena in oživljena, te povede v okusno eleganten slog z originalnimi lastnimi slikami na stenah.

— Kaj delam? Prežvekujem vtise razstave na velesejmu, kjer sem tudi razstavil. Ob tej priložnosti lahko povem, da rad čitam kritiko, iz katerih se človek nečesa nauči. Seveda takih kritikov pri nas ni. To tudi ni gospod V., ki me je omenil ob priliki velesejske razstave. Temu gošpodu bi rad povedal, da sem že davno zaslužil moderni plastični ideal v nemških revijah. Ker pa na zunanost modernega sloga nič ne dam, grem raje svojo pot dalje, čeprav bi slednjič mogel kaj tudi naslikati v smislu modernega plastičnega ideala.

— Ze od nekajdaj proti vsemu, kar nam prinese navadna slikarska moda. Razstavljali, ki so jih nekateri kritiki proklamirali za genije še nedavno, so danes že malodane pozabljeni. Za njihova »genijalna« dela se nihče več ne zveni, zato, ker se od teh notranje ni nobeden pogel bil. Baš za to je treba mnogo, mnogo časa. Počasi se človek približuje cilju.

Sicer pa govorim težko o tem, kar prav za prav hočem.

Sedaj mi je do močnega izraza, da dohim izraz v svojih delih, ki je meni prime-

ren, in tehniko, ki je meni primerna, pa naj si bo plastična ali ploskovna ali... kako je že ta gospod rekel? Veste, ta gospod zna, ta je učen!

Umetnik je pograbil časopis in iskal z očmi po članku g. V., ter ga takoj nato odložil z nervozno kretnjo.

— Sicer je pa vseeno, kaj je, četudi sem nemoderen.

Tako daleč sem, da obvladam tehniko in svoj izraz v umetnini je moj sedanjí cilj. Imam še dosti zasnov. Večjo kompozicijo; v počitnicah bom pa študiral krajino. Tako za spremembo sem se zadnje čase tudi veliko bavil z modernim pohištvom.

Vse bi bilo lepše pri nas, če bi bili naši bolj samosvoji, če bi naši kritiki ne rušili, mesto da bi zidali in če bi ne bilo politike, strujarstva, osebnosti in zavisti med umetniki.

Tine Kos

»Sejalec« pred njegovo vilo za Strojništvo mi tovarnami že od daleč prča, da prebiva v tej vili kipar. V ateljeju zraven vile so še vidni sledovi Kosove razstave: zaboj. Sedel je in se nervozno poigraval s prstanom na roki. Tudi oči in čelo se mu nervozno premikajo.

— Za razstavo sem veliko delal. Sedaj pa malo počivam. Ze naslednji teden pa začnem spomenik padlim vojakom v Rogoški Slatini. Njegova značilnost bo, da bo iz terakote žgan, torej prvi spomenik te vrste pri nas. Pri nas je težko, kar se tiče spomenikov. Pri vsakem naročilu se ne pušti proste volje umetniku, vedno se diktira. Zato imamo mi malo dobrih spomenikov.

Kar se mene tiče, sem šele sedaj začel z resnim delom. Preje sem imel atelje v neki kleti v Zeleni jami, kjer se nisem mogel videti. V novi delavnici se bom mogel videti z veseljem pogledati v delo.

Kakih posebnih načrtov nimam. Delam, če čutim do stvarjanja notranjo potrebo. V meni je pa stremeljenje po tem, da bi se naša plastika osamosvojila, postala izrazito slovenska, da bi se v njej zrcalila naša, slovenska duša. To se je že zgodilo v slikarstvu (impresionizem) in v literaturi; plastika pa pri nas nima posebnih tradicij in je zanemarjena. Kar je pri nas plastike, je delo tujih rok. Izrazito slovensko kiparstvo se zaradi težkega načina ustvarjanja na tem umetniškem področju ter pomanjkanju prilike za šolanje in splošne revščine našega malega naroda ni moglo razviti, četudi smo imeli velike kiperske talente.

Miha Maleš

— V zadnjem času sem zopet začel delati. Največ delam sedaj portrete po naročilu. Ukvarjam se pa tudi z ilustracijami in krajinami.

Doslej sem nekako počival, nisem mogel priti do pravega dela. Obračunal sem s samim seboj in preteklostjo. Do tega je moralo priti. To sem občutil že pri lanski razstavi. To je tudi nekoliko vzrok, da sem izstopil iz Moderne galerije in Društva slovenskih umetnikov. Par let, če ne več, hočem biti sam, povsem sam.

— Kdaj boš zopet kaj razstavil? — Letos v jeseni. Razstavili bomo sami najmlajši in bo ta razstava, mislim, zanimiva. Razstavili bodo namreč Mirko Pirnat, M. Pregljeva, Fr. Pavlovca in O. Olobočnik in jaz. Po Pragi se mi še malo toži, — sicer so pa tudi v Ljubljani prelepe device.

Kadar Maleš kaj pove o devicah, se mu zaiskre oči. Saj ga imenujejo »zaljubljeni malar«.

Mimo je prišla devica.

— Sedaj pa grem.

Privzdignil je klobuk in odjadral za devico.

Bratko Kreft

Pred kratkim se je začel tiskati moj roman »Človek mrtvaških lobanj«. V njem skušam razgledati eno izmed težkih ran sodobnega življenja: posledice vojne, prevrata, našega političnostrankarskega življenja, zastarele pedagogike itd. na mladini. Skratka: podati sliko povojne mladine. Po svoje bom odgovoril v njem in precej drugače, kakor so odgovarjali nedavno naši pedagogi. Nihče se danes ne zaveda — mnogi se tudi nečesto zavedajo, — kaj vse se godi v življenju današnjega mladega človeka. Vem že danes, da se bodo ljudje čutili stvarcem, ki jih pripovedujem in ne bodo verjeli. Pripravljen pa sem na vsa glavna poglavja pokazati material, ki sem ga zbral že kot srednješolec in ga zbiram še sedaj. Ne bom obtoževal posameznike, temveč sistem, ki ubija in zasmejuje današnjo mladino. Vem, da se bodo estetiki in kritiki obegnili, ker roman ne bo odgovarjal njihovim pravilom. Za to mi niti ni. Roman je obtožujoča izpoved sodobnega mladega človeka. Zakaj se danes toliko mladih ljudi ubije? Ljudje in časopisi poročajo vedno samo o povodih, nikdar o vzrokih. Jaz sem se spravljal na vzroke. — Kljub temu, da v glavnem obravnavam dobo do 1924. l., naj nihče ne misli, da je danes že kaj ali mnogo boljše...

Načrtov imam mnogo. Zlasti o teatru, s katerim se bavim že osem let. S »Krizo« sem napravil samo uvod. Če bo sreča mila, bo prišlo še marsikaj drugega — in če ne bo delala policija ovir. Ali veste, kaj se mi je zgodilo lani? V Mariboru sem pri Ljudski univerzi predaval s skioptičnimi slikami o novejšem ruskem teatru — v Ljubljani mi je policija prepovedala. Ko sem prinesel z vsem veseljem slike o novi kuliseriji, o igralcih, skratka same teaterske zadeve, policijskemu cenzorju v pregled ter mu z njimi preobložil mizo, me je nenkrat vprašal: »Ali imate Lenina tudi vmes.« Nasmehnil sem se rekoč: »Oprostite, saj Lenin ni bil niti igralec niti režiser.« Kljub temu niso dovolili. In letos, kaj vse

se je godilo s »Krizo«!... Ko sem enemu izmed akademično izobraženih uradnikov dokazoval, da »Križa« ni prepoved — ker je sicer Shakespearejev Macbeth tudi — ali pa Hlapec Jernej; povečevanje požara — je dejal: »Hlapec Jernej se mi slučajno nisimo dobili v cenzuro!«

Ali ni to celo zgodovinsko zanimivo v l. 1925. »svobodne« Jugoslavije!

Miran Jarc

Dovršam »Mavrični dom«, cikel novel, v katerih prikazujem dejanje in nehanje vplivne meščanske družine, okrog katere se krečejo pestri tipi sodobne družbe vsak po svoje plaščen: ta s katoličanstvom, oni z narodnjstvom, tretji z nekim imaginarnim kapitalizmom, četrti s paragrafskim formalizmom itd. Vsi so nasilniki in obenem sužnji laži in lenobnosti.

Najim nasproti pa stoji človek, večno svoboden, neprestano spreminjajoč se in obnavljajoč, rušilec oblik, večni anarhist, človek, ki ga vedno znova zasmehujejo, vlačijo pred tribunal, križajo, streljajo in obešajo — človek iz nepriznane množice.

Prevajam tudi slovit roman Francoza Collettea »Cheri«, roman Parižana in Parižanke, ki bo gotovo dobil veliko število čitatev. Toda, kje bom dobil založnika? Pri nas smo prišli tako daleč, da se morajo pasamezniki brez kapitala lotiti založništva.

Imam tudi več novih pesmi. Realizem! Kritika?!

Kaj pisatelju mar, kaj pišejo o njem kritiki! Kolikor glav, toliko kritikov. Pisatelj se bo brigal vedno za svoje mnenje. Pisatelj se mora že po svojem nagonu protiviti kritiki. Edino pravi kritik sta čitatelj in pa — čas. Kritika zapade pozabi, delo pa ostane.

V načrtu pa imam dva romana in v predelavi povesti »Michael Grobar« in »Dečiči«. Vse je iz sodobnosti. Zanimajo me predvsem snovi iz življenja naših mest, društev, klubov, organizacij, življenje na kmetih mi je precej neznan.

Podčrtavam, da se nas še vedno drži neko znanstvenštvo in pedantstvo, in to v vsem, v vsaki besedi, v vsaki kretnji. Literaturi je reklama potrebna kot trgovskiemu blagu. Da ne? Koliko se nas še drži tista nemška romantična filozofija, da naj poet živi v samotji, daleč od ljudi in resničnega življenja.

Služba v banki mi je pa najprijetnejše razvedrilo. V kakršnekoli položaju mi vedno iskal službe le v trgovskem podjetju. Tako delo vpliva na mene oživljava. Če. Najbolj zoprn mi je ukvarjanje s protokolirano znanostjo in učenimi knjigami.

Prosveta

Ljubljanska opera

Prva repiza Straussove »Salome« in zadnja operna predstava v sezoni. V moji oeni premierske predstave je izostal cel odstavek, ki govori o dekoraciji po načrtu g. akad. slikarja Ivana Vavpotiča. Phallus in Vulva sta os in jedro vsega dejanja te v seksualnosti kipeče Wildeove tragedije, in Vavpotič je z dekoracijami to duhovito in diskretno okusno izrazil. Ugovarjal bi le »Hymeneu«, ki ga predstavlja v vrodu palače rdeč, že preveč strapaciran zastor. Ako naj bi bila tudi ta strapaciranost simbolična za glavne osebe dejanja (zlasti za Herodijo in Heroda), bi bila tudi to duhovitost. Toda zastor bi ne smel viseti zaprt, ker Narraboth ves čas obdružuje Salomo za banketno mizo, kar je skozi spušen zastor nemogoče. Ako doblimo preko počinice že skrajno nujno potrebne razsvetlilne aparate, izgine tudi luna, ki stoji zdel nepremično čeli dve uri na nebu ter jo le zdaj pa zdaj zasenčujejo oblaki ali megla.

Začetek opere je še vedno medel. Na temočni terasi bi moral iz dvorane prihajati žark svet in hrup pričajočih se Judov. Vojaka, ki ju nihče ne razume, govorita o kričanju in tuljenju v dvorani, a slišati ni ničesar. Igra straže, mladega Sirca in paža se pač še popolni, ker je zdaj preveč ukočena in toga. Tudi ni v skladu z igro prvih solistov.

Vobče bo stremeti po večji razumljivosti teksta, jasnejši vokalizaciji pevcev, ker občinstvo ne more razumeti razen Heroda, Herodije in deloma Salome ter Johanaana skoraj nikogar. Dasi je bila »Saloma« že dvakrat na dramskem odru, večina publike dejanja ne pripozna. Vsekako bo treba v bodoče podati na gledaliških listih in v novinah izrčno vsebino drame.

Predstava je bila zopet v splošnem, izvenšči nekatere najmanjše partije, ki jih bo treba še izdelati ali zasedeti z močnejšimi osebnostmi, prav dobra in zlasti v orkestralnem partu boljša od premiere. Za Herodijo bo poiskati pevko probojnejšega glasu. S to zahtevno nočem zmanjševati igralških vrtil in vrgledno široke uporabnosti sicer velesimpatične dame. Toda Herodijadina partija kriči po silnem glasovnem materialu.

Na koncu predstave je občinstvo zopet živo in dolgo izražalo svojo veliko zadovoljnost ter opetovano priklicalo pred rampo vse soliste. Ga. Thierry - Kavčnikova je kot Saloma iznova briljirala kot pevka in igralca, odlični Johanaan je bil g. Primožič, izvrsten Herodes g. Kovač, jako dober Narraboth g. Banovec in posebno pohvalo zasluži kvintet Judov.

S tem se je tudi operna sezona zaključila jako častno. V minoli sezoni smo imeli operne novitete: senzacionalno zanimive »Tri oranžce«, »Milosva ženitev« (ki ni ušla in bi jo rajši pogrešali), staro ljubko »Marti«, klasično Mozartovo »Čarobna piščalka«, prekrasni Beethovenov »Fidelio«, kinematografsko brutalno »Dekle zlatega zapada« in končno Straussovo »Salomoc. Skupaj 7.

Kot renize smo poslušali: Trubadurja, Traviato, Fausta, Hoffmannove povesti, Rigoleto, Tosco, Bajazzo, Mignon in Manon. Skupaj torej 16 različitih oper.

Vrhu tega smo videli opere: Poljsko kralj, Grofio Marico, Valova, Zmagovalko oceana, Bajadero, Lady X in Čarodajski knežjo. Skupaj 7 raznih operet. Balet nam je priredil dva vetera.

Lahko priznamo, da je opera delovala marljivo, plodovito in v splošnem prav zadovoljivo. Ako se popolnita orkester in an-

sambli solistov, se lahko nadejamo napredka za bodoče. Morda se reši ugodno pereče tenorsko vprašanje z angažiranjem mladega, visoko inteligentnega in izobraženega moža, da bi imeli z g. g. Banovcem in Kovčem troje sposobnih tenorjev. Zelo srečna pridobitev je bila za našo opero ga. Anica Mitrovičeva, ki tvori z gospo Thierry - Kavčnikovo, gđe Majdičevco, go Ribičevco go. Poličevco in gđe Španovo agilen in ambiočen zbor solist. Nadejamo se, da se ugodno reši tudi baritonsko vprašanje, ki je z odhodom g. Holodkova zopet odprto. Ohranjen nam ostane mojster g. Jul. Betetto, kar je ne le za nivo naše opere, nego tudi za vzgojo našega opernega naraščaja največje važnosti. Ker nam tudi pevska šola prof. P. Kozine pripravlja nekaj lepih mladih opernih glasov, si obetamo lahko za razvoj slovenske opere samo najboljše.

Fr. G.

Javna produkcija konservatoristov. Nocoj ob 20. uri se vrši v Filharmonični dvorani III. javna produkcija gojencev drž. konservatorija, na kateri nastopajo gojenci violinskega oddelka prof. Šlaisa in klavirskega oddelka prof. Janka Ravnika. Brez dvoma bode tudi ta produkcija pokazala v sijajni meri resno in umetniško delovanje našega prvega glasbenega zavoda. Iz šole prof. Šlaisa, ki je na obbeh dosedanjih produkcijah najsijajnejše dokazal, da ima ravno v njegovi osebi naš konservatorij v resnici izvršno umetniško moč, nastopita gojenca Prevorski, ki je takorekto na začetku svojega umetniškega razvoja in pa Vinko Sušteršič, ki stopa proti koncu violinskega študija. Oba nastopajoča gojenca sta glasbeno zelo nadarjena in z največjo vnetostjo sledita navodilom svojega mojstra. Iz klavirskega oddelka pa nastopijo najboljši gojenci prof. Janka Ravnika Valjalo Marta, Božica Novakovič in pa Pavel Sivic. Oni, ki zasledujejo delovanje našega konservatorija, jih poznajo prav dobro še iz letosnjih internih vaj. Vsek za-se ima svoje vrline, v katerih se uveljavlja izrazita metoda njihove klavirskega profesorja. Klavirske točke, katere se izvajajo na tej produkciji so absolutno koncertne višine, saj so pogostokrat na sporedih največjih klavirskih virtuozov. Tako se bo ta večer pokazala tudi šola prof. Janka Ravnika s svojimi najboljšimi izmed njegovih gojencev. Sporedi se dobivajo v pisarni Glasbene Matice, Gosposka ulica.

Violinist Karel Rupel, gojenec prof. Šlaisa, absolvent ljubljanskega konservatorija nastopi v ponedeljek, 25. junija t. l. ob 20. uri v Unionski dvorani. Cel program koncerta izvaja sam ob spremljevanju gojencev prof. Janka Ravnika: Pavla Sivica in Marijana Lipovška. Programi, ki veljajo kot vstopnice, se dobe v soboto in ponedeljek v konservatorijski pisarni, Gosposka ulica.

J. Pavlič, Durove skale. Glasbena Matica v Ljubljani je kot prvo številko svoje edicije izdala instruktiven zvezek prstnih vaj, ki jih je sestavil izkušeni pedagog Josip Pavlič in katerih prvi zvezek obsega vajo durovih skal (ne vem, zakaj jih imenuje »skale«). Gradivo je urejeno jako pregledno in sistematično in bo izborno služilo pri pouku na elementarni stopnji klavirskega študija. Glasbena Matica ima prav, da začena z uvajanjem domačih instrumentalnih šol, kajti doslej so bili (in so še) učenci navezani na nemške učne knjige. Dobro bi bilo, da bi se tudi ostali naši instrumentalni pedagogi lotili tega dela ter izdelali šole, etude in vaje za razne instrumente, da bi se tako osamosvojili, kakor so napravili drugi narodi. Pri precejšnjem številu glasbe učence se mladine bi tako podjetje gotovo ne bilo nerentabilno in Glasbena Matica bo storila sebi in drugim uslugi z izdajanjem nadaljnjih zvezkov. — Pričujoče delo prihaja sicer ob najbolji nepravem času (redkokateri prične z učenjem klavirja sredi poletja), jeseni pa bo jako dobrodošla snov vsem začetnikom ter bo gotovo uvedeno na šoli Glasbene Matice v Ljubljani in drugod. Cena Din 20 ni previsoka, izdaja, oprema in tisk okusna in čista.

L. M. Š.

Ženske v javnem življenju

V 29 kulturnih državah imajo ženske že volilno pravico, večinoma pod enakimi pogoji, kakor moški. Anglija, Irsko in Madžarska so v tem pogledu izjeme, kajti v parlament so lahko izvoljene ženske, ki so dosegle 21. leto starosti, toda volilno pravico imajo ženske šele s 30. letom. Ta anomalija bo pa v Angliji najbrž odstranjena že pri prihodnjih volitvah, ko bo priznana volilna pravica ženskam z 21. letom. Na zadnjem zasedanju Društva narodov je bilo med delegati 9 žensk. Z vsakim letom narašča število žensk v poudirnih sekcijah in odborih Društva narodov. Največ žensk je v peti komisiji, ki se peča s socialnimi in humanitarnimi problemi. Pa tudi v druge stroke, ki so veljale doslej za nekako moško domeno, so že začele posegati ženske. Nedavno je bila sprejeta v četrto komisijo, ki razpravlja o finančnih problemih, zastopnica Avstralijske ga. Moss. Zastopnica Švedske Bugge - Wichsel je bila dodeljena komisiji, ki se peča s problemom zakonodaje. V komisiji za intelektualno delo, ki ima svoj sedež v Parizu, sta dve ženski. Prva, dr. Bonnevie se je proslavila z raziskovanjem morskih živali in rastlin, druga, znana znanstvenica, ga. Curie, zastopa v komisiji poljsko in francosko žensstvo.

Države, v katerih so ženske dobro organizirane in uživajo politično in gospodarsko enakopravnost, so odprle ženskam tudi vrata parlamenta in samoupravnih korporacij. Samo kulturno zaostale države ne priznajo ženskam enakopravnosti. Tajništvo Dr. narodov je vendar nekoliko starokopitno, ker se ravna po starih diplomatskih tradicijah, ki so trpele ženske samo kot stroje-piske. Diplomatska in konzularna služba je ženskam še vedno nedostopna. Pa tudi v tem pogledu so se razmere zadnja leta že zboljšale. Amerika in sovjetska Rusija sta že priznali ženskam pravico do diplomatske in konzularne službe.

Najugodnejši je položaj žensk na Holandskem. Ta mala država, ki med

vsemi evropskimi državami najbolj napreduje, ima v parlamentu 15 žensk in kraljico, ki vlada samostojno. Skandinavske države so sploh zelo napredne in bile so v Evropi prve, ki so priznale ženskam aktivno in pasivno volilno pravico. Švedska, Norveška in Danska so ženske popolnoma izenačile v pravicah in dolžnostih z moškimi. Švedska ima med vsemi državami najboljše bračno pravo, ki izključuje vse konflikte med možem in ženo. Anglija ima v parlamentu sedem žensk, tri zastopnice delavske in štiri konzervativne stranke. Nemčija ima v državnem zboru 39 žensk. Odkar je Nemčija priznala ženskam vse pravice, je začela naglo napredovati. Nemci so uvedli celo žensko policijo in ženske imajo dostop v vse državne civilne urade. Samo zakon se smatra za privatno zadevo, v katero se država ne sme vmešavati. V pogledu ženske enakopravnosti prednjači Nemčija vsem kulturnim državam.

Finska, ki jo je deloma vojna, še bolj pa revolucija in protirevolucija zelo opustošila, se ima zahtevali samo ženskam, organiziranim v savezu pod imenom »Mathia«, da je prebolela gospodarsko in socialno krizo. V državi, ki so nastale na razvalinah Avstro - Ogrske, je bila ženskam priznana enakopravnost kar čez noč, ne da bi jo zahtevali. Edina izjema je Jugoslavija, kjer ženske še vedno nimajo nobenih pravic. Celo Mussolini je nedavno priznal ženskam volilno pravico v občinah, toda takoj na to je občinski avtonomijo ukinil. V Italiji so moški in ženske enakopravne, toda to jim nič ne pomaga, ker ne morejo voliti. Španski diktator Primo di Rivera je priznal ženskam volilno pravico in v madridskem parlamentu je zdaj 16 žensk. V zadnjem času so dobile ženske volilno pravico celo v Argentini in Braziliji. Samo Južna Afrika in Kanada se še upirata ženski volilni pravici.

Ako pijete Buddha čaj uživa že na zemlji raj!

Trgovski nameščenci proti obrtnemu redu

V Celju se je dne 20. t. m. vršil po obrtni oblasti, odnosno po njej določenem gremu sklicani občni zbor »Pomočniškega zbora pri gremiju trgovcev v Celju«. Prejšnji odbor je v celoti demisioniral in v imenu tega odbora je bila pred izvolitvijo novega odbora z velikim odobravanjem sprejeta deklaracija, ki pojasnjuje motive takega stališča trgovskih pomočnikov v Celju.

Deklaracija se glasi:

1. Da sodelujejo pri reaktiviranju Pomočniškega zbora gremija trgovcev sledeči samo zakonski nujnosti, podani z določili zastarelega avstrijskega Obrtnega reda.
2. Da odobravajo motive, ki so vodili bivše odbornike Pomočniškega zbora pri položiti njihovih funkcij.
3. Da obsojajo nekulturne in nesocialne zahteve dela celjskega trgovstva po ukinutvi nedeljskega počitka in podaljšanju delovnega časa in da neomajno vztrajajo pri zahtevi po absolutnem nedeljskem počitku in 8-urnem delavniku.
4. Da smatrajo Pomočniški zbor za prisilno organizacijo, ki je podvržena z zakonskimi določili jerobstvu Gremija trgovcev in ugotavljajo, da take organizacije ne morejo priznavati kot nedvisne in svobodne zastopnice trg. nameščencev.
5. Da priznavajo za edino svobodno, neodvisno in na demokratskih načelih osnovano strokovno organizacijo »Zvezo privat. nameščencev Jugoslavije« in njeno potrdnico v Celju za edino pravo zastopnico trg. namešč. v Celju.
6. Da nalagajo danes izvoljenim odbornikom Pomočniškega Zbora, da vse zadeve, ki se tičejo interesov trgovskega nameščentva v Celju, rešujejo v popolnem sporazumu s podružnico »Zveze privatnih nameščencev v Celju«.

Dnevne vesti.

— **Iz sodne službe.** V višjo skupino so pomaknjeni deložnosodni svetnik pri okrožnem sodišču v Mariboru dr. Fran Kovča, kurat v moški kaznilnici v Mariboru Pavel Zavadil in stražni nadzornik v moški kaznilnici v Mariboru Ivan Stergar; za upravnika centralnih sodnih zaporov okrož. sodišča v Šibeniku je imenovan upravitelj jetnišnice pri dež. sodišču v Ljubljani Slavko Čuček.

— **Razpisana sodna služba.** Predsedstvo stola sedmorice v Zagrebu razpisuje natočaj za izpraznjeno mesto sodnopisarskega uradnika. Prošnje je treba vložiti do 30. julija.

— **Razpisana zdravniška služba.** Oblašni odbor mariborske oblasti razpisuje službo okrožnega zdravnika za zdravstveni okoliš Križevce v Prekmurju s sedežem v Križevcih ali v Šalovcih. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 10. julija.

— **Katedra za mednarodno pravo na zagrebški univerzi.** Kralj je podpisal ukaz, s katerim se ustanavlja na pravni fakulteti zagrebške univerze katedra za mednarodno pravo.

— **Naši v Nemčiji.** Kakor smo že poročali, je zborniški tajnik g. Ivan Mohorič predaval v ponedeljek v umetniškem domu v Nürnbergu o gospodarski strukturi Jugoslavije. Predavanja so se udeležili številni odlični zastopniki nürnberške industrije in javnosti. Predavanje so poslušali z največjim zanimanjem, ker je predavatelj temeljito obravnaval vse aktualne probleme našega narodnega gospodarstva. Poslušalce so zlasti zanimali podatki o izvozu našega hmelja v Nemčijo, v katerem igra naš Nürnberg kot središče svetovne trgovine s hmeljem največjo vlogo. Predavatelj je naglasil prometne težave Jugoslavije in omenjal, da stojimo v zunanji trgovini z Nemčijo na 27. o. o. o. mestu daleč za Kitajsko, Rumunijo, Norveško in Španijo, dasi so Jesenice oddaljene od Monakevega mesta 998 km. Za svoje predavanje je žel g. Mohorič spontano odobravanje. Po predavanju se je vršila skupna večerja, ki jo je priredila nürnberška trgovska zbornica. V torek popoldne so se naši gospodarski strokovnjaki odpravili v Stuttgart.

— **Poziv k plačilu uslužbenške davka.** Vsi oni službovalci, ki po določbah pravilnika k členu 99., točka 6 (k zakonu o neposrednih davkih), Uradni list št. 31 z dne 31. marca 1928, oddajajo uslužbenški davek četletno s predpisanim seznamom najkasneje do dne 15. julija t. l. V njih lastnem interesu je, da se tega roka točno drže ter se s tem izognejo plačevanju zamudnih obresti in morebitne kazni zaradi nerednosti po čl. 138 in 139 novega zakona o neposrednih davkih. Davčni uradi imajo nalogo, da s pomočjo finančne kontrole ugotovijo, če so službovalci zastavili svoji dolžnosti. Kjer se bodo ugotovile nerednosti, se bodo morale uporabiti kazenske določbe.

— **Osebnosti s pošte.** Premišeni uradniki (ice) iz Ljubljane v Maribor: L. Sirnik, M. Hafner in R. Lutman; iz Ljubljane: St. Žuljan v Velike Lašče in A. Žagar v Zgornjo Kungoto; v Ljubljani: M. Porenta iz Velikih Lašč in N. Tomažič iz Gornje grada. — Fr. Suhač iz Ljubljane je odpovedal pošto službo. — Poročil se je poštni upravitelj v Brezicah J. Turk z Marjijo Stigl in Hildio Lichteneker pr. ur. v Brezicah z davčnim uradnikom Z. Vrtočcem. — Za pogodbenega poštarja v Strugah na Dolenjskem je postavljen Fr. Krizman. — Premišene so od pošte Ljubljana I. k pošti Maribor I. Danica Kopal, od pošte Žiri k pošti Ljubljana I. na lastno prošnjo Marjia Globoknik, od pošte Ljubljana I. k pošti Žiri Justina Marušič; vpokojena je poštna uradnica v Krškem Amalija Kline.

— **Kriviča za krivico.** Lani je bilo veliko število naših poštinskih služiteljev in zvičnikov meni nič tebi nič degradiranih v dnevničarje. Na osnovi čl. 66. novega fin. zakona se ima ta kriviča v doglenem času popraviti. Človek bi mislil, da bomo kratkim potom prevedeni v zvanje in čin, ki smo ga imeli pred 1. aprilom 1927. Žal, da ne bo tako, kaj ministristvo je zavzelo stališče, da gre tukaj za povsem nov spremem v državno službo. In tako bomo morali zopet vlagati prošnje s prilogo (rojstnim listom, domovnico, zdravniškim, npravnstvenim, šolskim izpričevalom itd.), kar bo vsakega prosilca stalo 150 Din in več, ki jih bomo sprito skromnih naših plač prav težko utrpeli. — **Nekdo v imenu priza-deth.**

— **Iz državne službe.** Anton Jagodica, vodja pisarne (arhivar) fin. okrajnega ravnanstva v Ljubljani, je na lastno prošnjo vpokojen.

— **Naši dobrovoljci v Pragi.** Češkoslovaški legionarji pripravljajo drugo veliko manifestacijo v Pragi, katere se udeležijo tudi deputacija naših in rumunskih dobrovoljcev.

— **Nalezljive bolezni v mariborski oblasti.** V mariborski oblasti je bilo od 1. do 7. t. m. 17 slučajev tifuznih bolezni, 51 skrlatinke, 46 ošpic, 9 davice, 25 dušilivega kašlja, 8 šena, 1 krčevite odrevnelosti in 1 griže.

— **Stanje bolnikov v javnih in privatnih bolnišnicah mariborske oblasti** je bilo od 1. do 10. t. m. sledeče: ostanek prejšnjega meseca 1388, tekoči mesec prirastek 50, skupaj 1338, odpuščenih 463, umrlih 29, skupaj 492, ostalih 1346.

— **Živalske kužne bolezni v mariborski oblasti.** 18. t. m. je bilo v mariborski oblasti 8 slučajev svinjske rdečice, 4 svinjske kuge, 3 vrančnega prisada in 2 smrkvosti.

— **Oblašni izseljeniški urad za Ljubljansko in mariborsko oblast** je pričel s svojim poslovanjem. Začasno ima pisarno na Bleiweisovi cesti št. 22, II. nadst., soba 15.

— **Kongres poštne - brzojavno - telefonskih uslužbenecv.** Uprava saveza poštne - brzojavno - telefonskih uslužbenecv sklicuje 10. kongres, ki se bo vršil 12., 13. in 14. julija v Beogradu. Na dnevnem redu je

referat o posebnem zakonu za poštno-brzojavno - telefonsko stroko, o poštne - brzojavni šoli, o prometni akademiji za višjo strokovno izobrazbo, o zidanju stanovanjskih hiš v večjih mestih s financiranjem Poštne hranilnice, o obveznem članstvu vsega poštne - brzojavno - telefonskega osebja v bolniško-posmrtno fondu s stalno državno subvencijo in kontrolo, o komercializaciji pošt, brzojava, telefona in radiobrzvoja in o pristopu v mednarodni savez poštne - brzojavno - telefonskih uslužbenecv. Kongres bo združen s proslavo 10letnice ujedinitve.

— **Dražba lava.** 2. julija ob 10. se bo vršila pri sreskem poglavarju v Kamniku dražba kamniškega občinskega lava, ki je bila razpisana že 25. aprila, pa je bila preložena.

— **Iz Uradnega lista.** »Uradni list št. 60 z dne 22. t. m. objavlja zakon, s katerim se nekatere občine spitske in ljubljanske oblasti spoje s primsko - krajiško oblastjo.

— **Gradbena direkcija v Ljubljani** opozarja vse interese na razpis prve ofertne licitacije za zgradbo kontrolnega oddelka ministrstva pošte i telegrafa v Beogradu, ki se vrši v računskem oddelku ministrstva za gradbe v Beogradu dne 9. julija t. l. Proračunska vsota znaša dinarjev 1.933.775,16. Natančnejši podatki so razvidni iz oglasa, ki je na bil na oglasni deski gradbene direkcije v Ljubljani, Turjaški trg 1-II.

— **Zreče.** Na naši vzhodni železnici se izvozijo velike množine rezanega in okroglega lesa ter belega marmarja in granita. Veleposesnik in trgovec z lesom Winter je stalen dobavitelj mariborskih državnih delavnic. Ves ogromni tovor lesa in kamna se mora v Poljčankah prekladati na druge vagonce, kar stane dosti denarja in časa. Zato okrožna železnica ne ustreza več rastoči trgovini in industriji ter je treba čim prej zgraditi iz Poljčank do Zreč normalnotrino železnico. Medtem, ko je po drugih nižjih krajih slana precej škoda napravila, je pri nas, kar višje leži, sadno drevje pozneje in srečno odcvetelo. Obeta se nam dobra sadna letina, ki nam bo — če pojdemo po sreči — vrгла dokaj denarja.

— **Vreme.** Tudi danes imamo lepo vreme in barometer kaže, da se poslabšanja ni bati. Danes jutraj je kazal 767, temperatura je znašala 13 stopinj. Tudi v drugih krajih je zavladalo lepo vreme, samo v Beogradu so imeli večeraj deloma oblako. V Splitu in Dubrovniku je pihala precej močna burja in morje je bilo nemirno. Zdalj imamo najvišjo temperaturo ob dalmatinski obali. Včeraj so imeli v Splitu 26 stopinj. V Zagrebu in Beogradu je bilo 23. v Mariboru in Sarajevu 22, v Ljubljani 22,4, v Skoplju 20 stopinj. Sodeč po stanju barometra, bomo imeli jutri lepo vreme, ki ga bodo številni izletniki in turisti gotovo veselili.

— **Slovensko planinsko društvo v Ljubljani** naznanja, da so od vsehletja 28. t. m. vse planinske kočv v Julijskih Alpah, Kamniških planinah in Karavankah otvorene in oskrbovane. Koča pri Triglavskih jezerih je otvorena že od 26. t. m.

— **Sedel boš lahko za 100 let staro kamnito mizo?** Kje? Kdaj? Na narodni prreditvi proslave 170letnice rojstva prvega slovenskega pesnika Valentina Vodnika, katera bo v nedeljo, dne 15. julija 1928 popoldne na njegovem rojstnem domu pri »Kameniti mizi« v Zg. Siskli 500/n

— **»Dečva«.** Žene in dekleta! Izvršite »Dečvo« pravilno! Zahtevajte pri trgovcih slike in pri propagandi kroje. — Propaganda »Dečve«, Ljubljana, Kongresni trg. 510

— **»Dečva«.** Žene in dekleta! Poslušajte se naše narodne poletne nošle! Zahtevajte za »Dečvo« pri vseh trgovcih nagelovno dečvino blago, ki se prodaja v prid Jugoslovenske Matice in Dečvini domu. 507/n

— **Se nikomur ni bilo žal,** kdor je posetil kdaj priljubljene žegnanske veselice, ki jih je pridelilo pevsko društvo »Kraško - Trnovo«. Zato pridite jutri v Kolesarje, kjer se boste gotovo dobro zabavali ob igranju godbe in drugem razvedrilu.

— **Pri pokvarjenem železcu, slabem okusu v ušlu, glavobolu, vročini, zaprtju, bluvanju, diareji deluje en kozarec naravnega »Franz-Josef« grenčice hitro in ugodno.** Znameniti internisti, priporočajo »Franz-Josef« grenčico kot najbolj uspešno odvajalno sredstvo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Ugodna avtomobilska zveza Postojna - Vipavska dolina - Gorica.** Potnikom v Vipavsko dolino in Gorico se priporoča avtomobilska zveza Postojna - Gorica, ki ima pri vseh vlakih iz Ljubljane v Postojno zvezo in se vrača iz Gorice še isti dan zvečer k zadnjem vlaku za Ljubljano. Vse informacije, kakor tudi vozovnice se dobe pri Putniku (Tourist - Office), Ljubljana.

— **Velik vlom v Dravogradu.** Ljubljanska policijska direkcija je prejela obširno poročilo o velikem vlamu, ki je bil dne 18. junija izvršen pri posesniku Josipu Pšeničniku v Dravogradu. Vlomilci so odnesli 12.000 Din. več komadov zlatega in srebrnega denarja, moško verigo, več komadov zlatnine, kolo znamke »Waffenrad« itd. Skupna škoda znaša 25.000 Din.

— **Strašen poskus samomora.** Na Selu št. 45. se je večeraj okoli 16.30 odigral tragičen dogodek. Tam stanujoča zakonca Guštin sta čula v sobi svojega soseda Franca Trtnika hropenje in bolesto stokanje. Stopila sta v njegovo stanovanje in nudil se jima je grozen prizor. Trtnik je ležal v mlaki krvi na postelji, na vratu je imel globoko zevajico rano. Vse okoli je bilo krvavo, pljuvalnik, ki je bil kraj postelje, je bil poln krvi. Kraj Trtnika je ležala britev in bilo je takoj jasno, da si je nasrednež pretezel vrat.

Obvestili so takoj rešilno postajo. Že čez štiri minute je prispel rešilni avto in Trtnika so prepeljali v bolnico. Kaj je bil vzrok tragediji, ni znano, zdi se pa, da se je Trtnik sprl z domačimi. Zadnje čase se

je mož udal pijači, zanemarjal je domače in se je čisto prepiral. Opetovano je tudi tožil, da se mu v glavi vrti. V bolnici so ga oddali na opazovalni ordek. Njegovo stanje je precej resno.

— **Gad jo je picil.** Letos je kačje leto in pojavilo se je zelo veliko kač. Smrtnih žrtev dosedaj kaže se niso zahtevale, ker je bila vedno še pravočasno zdravniška pomoč blizu. Tako so tudi večeraj pripeljali v ljubljansko bolnico posestnikovo ženo Nežo Podržaj iz Gaborjele, občina Račna pri Grosuplem. Pri košnji jo je picil gad v nogo. Domači so ji rano takoj izžgali, naka je bila prepeljana v ljubljansko bolnico. Podržajeva je že izven nevarnosti.

— **Cigani med seboj.** V ljubljansko bolnico so danes prepeljali precej težko ranjeno 31letno cigarko Angelo Rajhartovo, ki je pripadala ciganski družini, taboreči v okolici Kroke. Cigani so se namreč večeraj precej sprli, zlasti sta se pa prepirala cigan Andrej Gartner in Rajhartova, ki je baje odkladala njegovo ljubezen. Jezen je pograbil Gartner nož in z njim sunil Rajhartovo v hrbet tik pod pleč. Zadal ji je precejšnjo, smrtno nevarno rano. Napadalec so prijeli orožniki in ga eskortirali v sodne zapore v Radovljico.

Iz Ljubljane

— **Iz Blamaža dr. Korošca.** Po nalogu notranjega ministrstva je bila prepovedana objava sklepov, ki jih je sprejel zagrebški občinski svet na svoji večerajšnji žalni seji. Današnje »Jutro« zato tudi ni poročalo o teh sklepih, ker je bilo indirektno od notranjega ministrstva opozorjeno, da je prepovedana objava teh sklepov. »Slovenec« je v svoji današnji številki kljub prepovedi notranjega ministrstva poročal o njih in je bil z ozirom na to prepoved notranjega ministra dr. Korošca po oblasti, ki je vršila svojo zaukazano dolžnost, zaplenjen. Gospod pri »Slovenec« seveda ni šlo v glavo, kako je mogoče, da pusti notranji minister dr. Korošec pleniti svoje lastno glasilo, in tako se je dogodilo, da je bila zaplemba že v dopoldanskih urah razveljavljena. Pri drugih listih se vrši seveda tako razveljavljanje počasneje. Tako se je dr. Korošec zopet blamiral, kakor se je blamiral že v Beogradu in Zagrebu, kjer je skoro vse njegove množicovne zaplembe listov sodišče razveljavljalo.

— **Iz »Za izbruh surovosti«.** Je označil današnji »Slovenec« v svojem uvodniku okolnost, da je naš list kvitiral »Slovenec« ugotovitve, da je bil žalostni dogodek v skupščini akt posameznika, Črnogorca Puniše Račica, z izrazom »klerikalne hijene opravčujejo morila...« In dejal je »Slovenec«, da se mora naravnost gabit slovenemu Slovincu in Jugoslovcu, če se čita v »Kmetem listu« o klerikalni srčni podivjanosti, češ, ko je dokazano, da so se klerikalci naravnost veselili, ko se je raznesla vest, da je Radić ubit. Pa silno protestira »Slovenec« proti tem obtožbam in jih ogorčeno zavrača kot vse obsodbe vredne izmiselnosti. Da ga kolikortoliko potolažimo, si ga dovoljujemo vprašati, kako je bilo to, da je v klerikalnem akademskem domu za »Unionom«, kjer je običajno ob takem času vse tako mirno in pokojno, v sredo zvečer, ko je bila vsa poštena narodna Ljubljana zavita v najglobljo žalost in je trepetaje pričakovala dogodkov, ki bi mogli slediti beograjskemu gozdeju, bilo vse tako veselo in azigano, da sta kiki in petje odmevala daleč naokoli in vse tam do pozne popolnočne ure, da so se stanovalci v sosednjih hišah začudeno vprašali, kaj neki pravišlja s takim hrupnim veseljem klerikalno dijaštvo ravno ta dan, ta večer, ko je dopoldne zločinska roka najeteja morila uničila dragoceno življenje dvema zaslužnikom našega naroda in spravila v smrtno nevarnost življenje toliko drugih. Naj nam pove »Slovenec«, kako naj označimo tako vedenje klerikalnega dijaštva ob taki priliki!

— **Iz Žalna zastava ukraden.** Danes ponoči je bila z velikega jambora na sokolskem telovadišču Sokola I. na Taboru ukradena 12 m dolga žalna zastava. Ker te vrste blago skoro ni v uporabo za druge namene kot za zastavo, si lahko mislimo ozadje te kraje. Račicu želo sorodne tipe imamo torej tudi pri nas.

— **Iz Razmere na ljubljanski pošti.** K večerajšnji naši notici o razmerah na ljubljanski telefonski centrali se nam zatrjuje od merodajne strani, da se je v resnici zgodila pomota v prevetliki zaposlenosti, ker se je naročilo za nujno telefonsko zvezo z Zagrebom napačno razumelo. Ker nečemo nikomur delati namenoma krivice, to lojalno ugotavljamo.

— **Iz Otvoritve kopališča Kolesija.** Jutri se otvori kopališče v Kolesiji. Kopališče je primerno preurejeno, voda je popolnoma čista, ker gre skozi več filtrov. Kopališče je opremljeno s prhami, preurejena in povečana je tudi solčna kopal.

— **Iz Mestni volški urad** na Amroževem trgu št. 7 bo v torek in sredo t. j. 26. in 27. t. m. radi sražnja prostorov zaprt. Izvzeti so le res nujni in neodložljivi slučaj.

— **Iz Uradu za agrarne operacije v Ljubljani** (to je komisija za agrarne operacije, komisar za agrarne operacije v ljubljanski oblasti in komisar za agrarne operacije v mariborski oblasti) so se preselili iz palače Velikega župana na Bleiweisovi cesti v Auerspergovu palačo, Gosposka ulica št. 15, II. nadstropje, kjer uradujejo od ponedeljka 25. junija 1929 dalje.

— **Iz Na III. drž. real. gimnaziji v Ljubljani** se je vršil višji tečajni izpit pod predstvom ministrskega odposlanca gimnazijskega ravnatelja v p. g. Fr. Novaka. Kandidatov in kandidatkinj je bilo 29. Zrealstni izpit so napravili: Vera Arneževa, Marko Bleiweis, Marjan Buković, Edvard Čeršek, Maks Čoš, Grozdan Fazanelli, Franc Grünfeld, Miroslav Jacksek, Ivan Konte, Franc Kralj, Ingeborg Luckmannova, Alojzij Mlakar, Oskar Pluk, Arne Prijatelj, Svetozar Radojič, Fedora Ravničarjeva (z

odliko), Zdenko Rupnik, Erik, Schuster (z odliko), Dušan Smodej, Slavko Srebrnič, Franc Strajhar, Mitja Svigeli in Anton Tepež. Pet pripravnikov je dobilo ponovljajni izpiti iz enega predmeta, za leto dni ni bil nihče odklonjen.

— **Iz Merskurjev izlet.** Trgovsko društvo Merskur v Ljubljani priredi v četrtek dne 28. junija na Vidov dan izlet v Kranj v zvezi z ogledom vrlo zanimivega obrata Jugoslovske tvornice. Odhod z glavnega kolodvora ob 6.30 rano. Povratek poljuben. Prijave, ki so potrebne radi kosila ter izposlovanja eventualne polovične vožnje sprejema društvena pisarna, Gradišče 17-I, tel. 2652, najkasneje do torka 26. junija v uradnih prostorih. — Odbor. 512/n

Izšel je naš novi okusno opremljeni

Foto cenik

Pišite ponj na Drogerijo »Sanitas« samo v Celje. 760

— **Iz Christofov učni zavod v Ljubljani** vpisuje celi mesec julij vsak dan na Dobrobranski cesti 7. — Solnina nizka, vpisnina 10 Din. Revni učenci imajo popust.

— **Iz Razstava deških ročnih del in risarskih izdelkov** bo na II. deški državni osnovni šoli (Graben) dne 23. in 24. t. m. Dne 23. t. m. je otvorena od 14. do 18. (2.—6.) in dne 24. t. m. od 9.—18. (9.—6.). Vabimo roditelje naših učencev in vse one, ki se za samostojno delo otrok zanimajo, da si razstavo ogledajo. Soba, v kateri bodo zgoraj omenjeni predmeti razstavljeni, se nahaja v prvem nadstropju na levo, t. j. poleg pisarne šolskega upravitelja.

— **Iz K Sv. Ahacu pri Trjaku** poletje jutri v nedeljo Ljubljanci. V cerkvi sv. Ahaca bodo namreč praznovali 335letnico znamenite bitke pri Sisku, kjer so kranjski vojaki leta 1593. pod poveljstvom Andreja Turjaškega premagali Turke. Izletniki se odpeljejo iz Ljubljane jutri z jutranjim vlakom do Škofljice, od tam pa peš proti Trjaku, kamor pridejo ob poltretji uri. Zletnike vodi g. A. Pritekelj. Kdor si hoče ogledati zgodovinsko zanimiv turjaški grad in znamenito cerkev sv. Ahaca, je vljudno vabljeno, da se udeleži tega izleta.

— **Iz Najnovejše bluze: Kristofič - Bučar.** 62-T

— **Iz Ljudski kino (Matica)** ostane danes radi produkcije Glasbene Matice zaprt. Jutri pa se bo predvajal izvrstni vefilm Douglasa Fairbanka »Zorro« z izredno zanimivo vsebino.

— **Iz Potovanje po Srednji Evropi!** Jutri ob 11. dopoldne se bo predvajalo v prostorih kina Matice filmsko predavanje s krasnim potovalnim filmom, ki nam kaže v divno lepih slikah krasote Švice, Gornje Italije, Dalmacije, Bosne, Hercegovine, Hrvaške, Srbije, Avstrije in Češkoslovaške. Vse te kraje prepotujemo v filmu z motornim kolesom in si jih do dobra ogledamo. Tudi tura na vrh visokega Venedigerja je predvidena. Skratka, film nudil toliko lepih užitkov, da si ga mora vsakdo ogledati. Zlasti priporočamo posej naši učenci se mladini in opozarjamo na ta film predvsem šolske kroge, ki naj mladino na ta program opozore.

— **Iz Tatvine.** Te dni je bilo zopet izvršenih več tatvin. Tako je danes prijavila na policiji plačilni natak Vinko Roje iz Emone, da je bil snoči v kavarni Central. Ker ni preveč pazil na svojo garderobo, mu je drzen tat neopaženo odnesel lep rjav svrtnik, vreden nad 2000 Din, klub in črn pas. — Ko je rudar Maks Fakin iz Trbovelj na ljubljanskem kolodvoru večeraj dopoldne izstopil, je opazil, da mu je med vožnjo izginila iz žepa listnica, v kateri je imel 120 Din in delavske knjižice. Postal je žrtev žeparja. — Trgovec Alojzij Sušnik na Zaloški cesti je prijavil na policijo, da se je večeraj ponoči sušilo njegovo seno, ki je bilo baš pokošeno na travniku v Zelenci jami. Ponoči so mu neznanj storilci odnesli 200 kg sena in mu povzročili 200 Din škode.

— **Iz Nezgoda.** Hlapec Avgust Zupančič, zaposlen pri posestniku Josipu Cerarju na Sv. Petra cesti, je imel večeraj popoldne opravka na podstrešju šupe. Po neprevidnosti je stopil na desko, ki ni bila dovolj čvrsta pribita in je izgubil ravnotežje. Padel je približno 4 m globoko, in oblezel z notranjimi poškodbami. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v bolnico.

Sport

Sarajevski listi o gostovanju Primorja

O gostovanju Primorja v Sarajevu poročajo sarajevski listi: »Jugoslovenski List« poroča: Ni baš nimalo dosti, da se ponovi slučaj kakor v Ljubljani, da bi namreč Sašk klub svoji veliki premoči izgubil tudi tekmo v Sarajevu. Sašk je bil v polju nesporno boljše moštvo, vendar ne v celoti, marveč po zaslugi poedincev. V vseh linijah so bile slabe točke. Primorje je pokazalo veliko poživavalnost in vzdržljivost do konca. Tehnika moštva je povprečna. Primorje goji igrjo na hitre prodore, včinoma s krili, ki so najboljši igrači napada. Najboljši del moštva je obramba s hladnokrvnim vratarjem in dobrim center-halfom. Primorje se je odlično branilo skoraj vso igro, toda kadar je napad prodril, je znal ustvarjati opasne situacije pred golom. Kolika je bila premoč Saška, je najboljši razvidno iz razmerja kotov, ki so znašali 11 : 1 za Sašk. Sodli je zelo dobro g. Fabris iz Zagreba. Publike je bilo za deževno vreme dovolj. Mnogo se je »druhalo« za Primorje in na igrišču se je pojavila črnobela zastava, ko se je zdelo, da bo Primorje že odšlo zmagovito z igrišča.

O tekmi drugega dne poroča isti list med drugim: Na večerajšnji tekmi sta mostvi nastopili v isti postavi. Sašk je bil v premoči, ki jo pa napad ni znal izrabiti. Primorje se je posrečilo, da je včeraj vzdržalo bolj odprto igro. Sodli je zopet odlično g. Fabris. Koti so znašali 12 : 1.

»Večernja Pošta« piše: Večerajšnja tekma je bila ena najbolj zanimivih tekem zadnjih let. Od začetka pa do konca je razburjala gledalce. Borba je bilo ostra, toda sodnik g. Fabris jo je znal držati v mejah fairneesa. Edino, kar je kvarilo celotni vtis prireditve, je bilo zadržanje gotovega dela publike napram gostom Besede, ki so padale večeraj napram gostom, se ne morejo kvalificirati drugače, nego barbarstvo in neolikalnost najrže vrste. Gosti so podali večeraj lepo tehnično dovršeno igro, imeli so pa pred Saškom znaten minus v startu in borbenosti. Včas je njihova ležernost prehajala v komodnost, kakršne se pri takih tekmah ne more razumeti. Primorje igra lep sistem po zemlji, ki je prišel zlasti prvih 20 minut do veljave. Najboljši mož v četi je posterhali Slamič. Velik je in lepo je igral z glavo, premišljeno podajal, dobro startal in bil povsod prisoten. Desni krilec Zemljak je bil tudi dober, vendar ni mogel držati opasnega Königa. V forvardu odlično desno krilo Jug, trio je lepo igraval, toda proti dobri Saškovi obrambi ni mogel ničesar. Obramba se je popravila šele v drugem polčasu. Sodnik Fabris je sodil korektno. Koti so znašali 9 : 1 za Sašk.

Ilirija - Hermes

Ilirija : Hermes.

Jutri ob 17.30 — igrisče Ilirije. V predfinalu letošnjega tekmovanja za prehodni pokal LNP-a se srečata jutri SK Ilirija in ZSK Hermes. Sprito izvrstne igre in solidne forme, ki jo je bilo opaziti pri Hermesu tekom cele letošnje sezone, je pričakovati, da bo njegovo jutrišnje srečanje z golgoletnim podsaveznim prvkom Ilirijo našlo mnogo odziva med sportno publiko in da bo nudila tekma na samo napet in zanimiv, temveč tudi najboljši sport.

Predhodni pokal, za katerega se borita jutrišnja nasprotnika, je razstavljen v izloži modne trgovine Magdić na Aleksandrovi cesti. Pokal je bil razpisan leta 1925, dosedanjim zmagovalci so bili: 1925 SSK Maribor, 1926 in 1927 SK Ilirija. Ker predpisujejo propozicije za končnovaljavo post pokala trikratno zaporedno zmago odnosno petkratno prekinjeno, ima Ilirija letos šanse, da postane definitivno lastnik trofeje. Ako nadvlada jutri Hermes, mora igrati prihodnjo nedeljo še z mariborskim Rapidom.

Kot predigra se vrši ob 15.45 odločilna tekma za okrožno prvenstvo II. razreda med SK Reko, ljubljanskim drugorazrednim prvkom, ter SK Elanom iz Novega mesta, našim podeželnim prvkom.

Razen tega absolutna LNP jutri še dve zaostali rezervni prvenstveni tekmi. Ob 9.30 igrata na prostoru Ilirije rezervi Ilirije in Jadrana, na prostoru Primorja pa ob 10. rezervi Slavije in Slovana.

— **Službeno iz LNP.** (iz seje u. o. z dne 21. junija). I. SSK. Maribor se dovoljuje mednarodna tekma proti SK Slaviji dne 24. t. m. Dovoljujejo se prijateljske tekme ASK. Primorje : SK. Mura dne 28. in 29. junija ASK. Primorju se dovoljuje prijateljska tekma z nesaveznim članom SK. Slivnico dne 24. t. m. Verificira se prvenstvena tekma SK. Ptuj : SK. Mura z rezultatom 6 : 0 par fofait za SK. Ptuj. Na podlagi obtožbe podsaveznega odbornika g. Samude proti članu SK. Mure g. Verselu in na podlagi zašlišanja obtožbenca, se poziva SK. Mura, da izreče g. Verselu kot svojemu članu ukor radi nedostojnega ponašanja napram podsavezu. Izvršitev kazni ima SK. Mura javiti podsavezu tekom 8 dni po objavi v službenem glasilu. V kazenski zadevi Cimpermanove se sklene isto zaslišati. V svrhu zaslišanja se delegira v Mursko Soboto odbornika g. Vontina. Čita se za SK. Ilirije Seneković Olga s pravom nastopa dne 29. junija. K tekmam 24. junija se delegirajo sledeči sodniki: I. SSK. Maribor SK. Slavija v Mariboru g. Baltesar, namest. g. Voglar; ASK. Primorje: SK. Slivnica v Cerknici g. Vontina; Za tekme ASK. Primorje: SK. Mura 28. junija g. Peterka, namest. g. Vontina; 29. junija g. Keresztury, namest. g. Vontina. Tajnica.

— **SK. Svoboda, Ljubljana : SK. Svoboda, Jesenice.** Jutri v nedeljo, dne 24. t. m. se odigra prijateljska tekma med gornjim kluboma na Jesenicah. SK. Svoboda, tu igra s svojo drugo garnituro in je vsled tega, žilavi Svobodi na Jesenicah dana možnost, da bo z enako dobrimi močmi nudila lep sport.

— **Udeležite se jutri ob 15 uri kolesarskih dirk** in razvilja prapora kolesarskih društev »Ljubljana« v Španjani vasi ter kolesarskih dirk kolesarskega društva »Zarjac« v Vevčah. Odbor zveze kolesarskih društev.

Iz Celja

— **č Župni zlet sokolske župe v Celju,** ki bi se imel vršiti jutri, v nedel

--- Moda --- Za vroče popoldneve

O lepem vremenu, zlasti pa še o vročini je letos težko govoriti, ker človek nikoli ne ve, kakšno bo vreme čez nekaj ur. Vendar pa upamo, da nam nebo vsaj v poletnih mesecih nakloni nekaj vročih dni in zato hočemo spregovoriti o damskih oblekah za vroče popoldneve.

Zadnja leta deli moda obleke na dopoldanske in popoldanske. Ta označba pa ni povsem točna. Nekatere dame nosijo dopoldanske obleke ves dan v pisarnah, na izprehodih z dečo, na izletih itd. Popoldanske obleke so določene samo za večje svečanosti, za obede, čajanke in manjše večerne družabne prireditve, kjer dajejo dame prednost dolgim rokavom. — Z največjim uspehom se uveljavljajo zdaj plašči vseh vrst in barv. Pod plaščem lahko nosi dama razkošno lahko obleko, ki napravi tem lepši vtis, ko plašč odloži. Če je pa vreme hladno in vlažno, nosijo elegantne dame pod plaščem popoldanske obleke iz tafta ali krpeščina z malimi vzorci.

Za svečane prilike priporoča moda obleke z velikimi vzorci, katerim se lepo prilaga širok klobuk iz eksotične slame ali pa mali klobuček, ki se tesno oprijemlje glave. Ker se ženski svet še vedno ogreva za ansamble, si je izmislila moda novo kombinacijo. Čez obleke z malimi vzorci se nosi lahek popoldanski plašč z enakimi vzorci. Ti plašči so zadnja novost in v modnem svetu jim prorokujejo veliko bodočnost. Zal so dostopni le bogatim slojem, ker so zelo dragi. Zelo moderni so tudi popoldanski plašči iz gladkega muselina, ki se nosijo brez podloge. Kroj je skoro pri vseh raven in gladek. Ti plašči so največjega pomena za dame, ki zahajajo v družbo, pa nimajo na razpolago avtomobilov. Hoditi peš ali voziti se s tramvajem v svileni ali sploh v razkošnejši obleki ni posebno prijetno, ker se lahko umaze ali pa celo raztrga. Zato se nosi čez obleko plašč iz gladkega muselina. Isto velja glede posejanja gledališča, kina ali restavracij. Zato plašč iz gladkega muselina nikakor ni luksuza.

Moda in okus

Moda in okus sta dva pojma, ki sta na prvi pogled nerazdružljiva. V resnici pa ni tako. Moda pripravi za vsako sezono nebroj ekscentričnih novotarij, ki jih zavrne vsaka trezna dama, če ima količjak okusa. Če presega moda meje okusa, se je treba njenemu diktatu upreti. Seveda je mnogo dam, ki se oblačijo brez okusa in nosijo naravnost nemogoče obleke ter se izgovarjajo, da moda tako zahteva. Ne zavedajo se pa, da je glavno prilagoditi modne novotarije konstrukciji telesa, v prvi vrsti obrazu, polti in lasem.

Moda je sicer zelo muhasta in pogosto tudi ekscentrična, vendar pa moramo priznati, da brez nje ne gre. Brez mode bi zavladala v oblačenju anarhija, ki bi ne bila lepa niti na videz. Potrebujemo nekatere smernice, po katerih se oblačimo in v tem pogledu je treba priznati, da je dajala moda zadnja leta v splošnem pametna navodila. Diktatom ekscentrične mode se dama, ki ima dober okus, izogne na ta način, da si izbere vzorce, ki odgovarjajo njeni postavi, obrazu, polti itd. Tako dama ostane vedno pri barvah, ki ji pristajajo, pa naj predpisuje moda še toliko

kričavih barv. Sicer pa lahko drve slepo za modo samo bogate in zelo mlade dame, pri katerih modne ekscentričnosti ne pridejo tako do veljave. Za starejše dame je pa najbolje, če se modnih ekscentričnosti izogibljajo. S tem ne varajo ne sebe, ne drugih. Glavni pogoj, da je dama lepo oblačena je, da pozna samo sebe. Dama, ki sebe dobro ne pozna, se ne bo nikoli lepo oblačila. Tudi najkrajše in najrazkošnejša obleka napravi nemogoč vtis, če jo nosi dama, čije postavi obleka ne odgovarja. Oblačiti se je treba tako, da odgovarja obleka starosti, socialnemu položaju, pa tudi žepu. To so pravila, ki nas varujejo, da se ne osmešimo.

Na drugi strani pa ne smemo podcenjevati pomena okusnega oblačenja. Obleka je zlasti zdaj važen činitelj v našem življenju že zato, ker je zelo draga. Pogosto je od obleke odvisna celo eksistenca, kajti kdor je imel pri liko pehati se za službo, bo pač priznal, da je mnogo odvisno od nastopa in zunanjosti. Slab okus je največji in najnepotrebnejši luksuz in zato morajo posvečati ženske čim večjo pozornost obleki ne toliko iz vidika mode same, kolikor okusa kot takega.

Lev Vladyka:

Pogum

Pozneje je pripovedoval, da še nikoli ni videl strahotnejših oči.

Bila je gibčna kakor mlada jelka in vražje razposajena. Vsako popoldne je hodila na hrib k mlademu strojniku in mu nosila obed. In čim je prišla, je oživelo vse delavsko taborišče kakor ulji, pa naj je bilo še tako vroče. Smejalo se je vsemu, zbijalo je šale, vsi koticiki so bili polni njenega razposajenega smeha, ves gozd in širno polje je odmevalo od njenega gostolenja.

Najmanj je imel od nje njen ljubček, zagonetno molčeč mladenič koderstih las in srecpih oči. V trenutkih, ko mu je ušla, da bi mogla koketirati z drugimi, je zrl nemo tja daleč proti gozdu ali pa je ogledoval svoj stroj, ki je gonil dvigalo.

Gradili so ogromen nasip. Vsak dan pet ur dopoldne in pet popoldne. Z dvigalom so vlačili pesek iz reke, a beton so spuščali nazaj v dolino. Prijetno je bilo gledati, kako kipi delo, kako brne stroji in kako se izpreminja pesek v beton.

Toda opravljati tam dan za dnem po deset ur vedno isto delo je bilo pravo peklo galeje. Kljub temu je pa na

potnih obrazih izmučenih težakov vedno igral smehljaj, čim je priskakljala iz gozda čez polje vesela in razposajena Jarča.

Dan je dišal po zrelih jagodah, ko se je prepetil dogodek, o katerem hočem pripovedovati. Jarča je prinesla mlademu strojniku tudi šopek rdečih, prijetno dišečih jagod. In njene ustnice so žarele kot najlepše jagode, kar jih je bilo tisto leto na solčnih posekah nad reko. Sonce je pripekalo in ptice so žvrgolele v jasnem poletni dan.

Jarči je šinila v glavo čudna misel. Tam doli ob straneh so bile položene ozke tračnice, ki so se vile nalik dvema dolgima kačama med drevjem. Rja jih je razjedala in že tri tedne, odkar je začelo obratovati dvigalo, so ležale brez pomena na pripekačem solncu. Kdor je pogledal doli čez strmi rob prepada, se je hitro umaknil in stisnil ves prestrašen k skalam, da bi ne zdrknil tja doli, kjer je prežala smrt.

— Vozila bi se rada. Pojdimo, fantje! — je dejala Jarča smeje.

Dva delavca, sedeča blizu nje, sta se nehote zasmejala tej šali. Spominjala sta se dobro, kako počasi sta se vozila v dolino in kako sta morala zavirati, ko še ni bilo dvigala in ko je bila treba voziti pesek z vagončki.

— Mislim resno, — je dejala Jarča

Mussolini proti kopalnim oblekam

Veliki gromovnik črnosrajčnikov se je spravljal tudi na modo. Najprej se je lotil slamenikov in klobukov in znana je njegova akcija, s katero je skušal rešiti propadajočo slamenikarsko industrijo v Italiji. Tako je dobil vsak italijanski udeleženec na amsterdamski olimpijadi zastopnik slamenik italijanskega izvora, na olimpijadi sami so jih pa delili tudi drugim. Če bo ta reklama kaj zalegla, je seveda vprašanje.

Ze lani se je Mussolini lotil tudi ženskih kril in je precej energično nastopil proti prekratim krilcem. Še bolj se je pa zameril nežnemu spolu, ko je zagrmel proti kopalnim trikojem. Zdi se mu nujno potrebno energično nastopiti proti letošnji kopalni modi, ki je po njegovem mnenju še bolj pretirana, nego je bila prejšnja leta. Mussolini pravi, da je treba val pohujšanja, ki se naglo širi, takoj zaježiti. Diktator pozna frivolnost Benečanov in Rimljanov že iz lastne izkušnje in dobro ve, da slabi zgledi vlečejo. Dobro se zaveda, da store kopajoči se Benečani in Rimljani to, kar vidijo pri tujcih in da nasprotno tujci store to, kar vidijo pri Rimljanih in Benečanih. Moda najde vedno nove variacije za čim večjo nagoto in goloto pri kopanju. Najprej so ženske kazale samo gole nožice, nato so prišle na vrsto roke, pojavil se je tako globok dekile na hrbtu, da je bila fantazija polna itd.

Ženske najdejo vsako leto nova pota, da se zde pikantne in zapeljive. Seveda italijanska rivijera vtem pogledu ni zaostajala, marveč prednjačila. Tam se nekatere dame ves dan izprehajajo, zajtrkujejo, kosijo, večerjajo in tudi že plešejo v kopalnih kostumih. In zato ni čuda, da so si ženske znale pomagati tudi v tem primeru. Sedaj namreč trikrat ali celo štirikrat na dan preoblečejo kopalni kostum.

Mussoliniju pa ne ugaia. Prepovedal je vsem damam na rivijeri izprehode in plese v kopalnem trikoju. Kopalnem plašču ali pižami. Plešati smejo samo one, ki so dostojno oblačene. In sedaj dobe kontrolni organi v kopalniški direktivi, da je treba nežni spol kontrolirati, če se striktno drži diktatorjevih navodil. Seveda pa je danes težko razlikovati, katera ženska je »dostojno« oblačena. Za trikoje se rabi zdaj svila, pólsvila, crepi, svileni trikot ali volna. Vse to je lahko, skoroda prosajno blago in če pride dama mokra iz vode, se njeni čari dokaj dobro vidijo. In zato bo imel Mussolini še hude preglavice, predno se bodo uveljavili njegovi nazori.

Humoristični koticék

LAHKO IN HITRO.

Pri ustnem zrelostnem izpitu je dal strogi profesor matematike dijaku zelo težko in komplicirano nalogo. — Kako jo boste najlažje in najhitreje rešili? — je vprašal profesor.

Abituriient se je zamislil in ko je spoznal, da nalogi ne bo kos, je vzel klobuk in se hitro zmazal iz razreda. Komisija se je na ves glas zasmejala in priznala, da je iznajdljivi dijak napravil maturo z odliko.

DUHOVNIK IN ADVOKAT.

Advokat je hotel podražiti duhovnika in zato ga je vprašal: — Kaj mislite, če bi se pred sodiščem spoprijel hudič z duhovnikom, kdo bi zmagal?

— Nedvomno hudič, ker ima vse advokate pod streho, je odgovoril duhovnik.

PRAKTIČNA LJUBEZEN.

On: Poljubljaj me samo takrat, kadar rabiš denar.

Ona: Mislim, da se ne moreš pritoževati, saj te poljubljam skoro vsak dan.

izivočje, ko ji ni nihče odgovoril. — Tako hudo menda ne bo, — je dejal njen fant. — To je malone več nego hazardnost.

— Eh, dandanašnji so moški res strahopetci, — je dejala Jarča zaničljivo in vsaka njena beseda je razlaga razgretim delavcem srce. Njene ustnice so bile tiste hip divne.

— No torej, pa se pelji, — je dejal strojnik smeje.

— Saj se tudi bom. Vprašala sem samo, kdo bi se hotel z menoj peljati v dolino. Toda zdaj vidim, da se bom morala peljati sama.

In pripravila se je k odhodu. V naslednjem hipu je bilo sedemnajst delavcev pripravljenih peljati se z njo po strmi poti v dolino.

— Tudi jaz pojdem z vami, — je dejal njen fant. — Odpeljem se s prvim vagončkom s teboj in vsó pot ti bom gledal v oči, da se prepričam, koliko poguma ostane v njih.

Ni bilo več časa uživati lepoto poletnega dne. Hitro so zasedli vagončke in oddrli v dolino.

V divjem diru je drvela dolga kača vagončkov po strmém pobočju hriba. Bliskovito so izginjale pod njimi rjaste tračnice in zdelo se je, da so po dolgem spanju na vročem solncu oži-

Steklo in marmor

se težko čisti. — V ta namen služi najbolje a da ne zapuša prask

Schicht-ov Ominol

UJEL SE JE.

Tujec je izstopil v mestu, ki si ga je hotel ogledati. Vlak je odhajal šele čez dve uri tako, da je imel za ogled mesta dovolj časa. Izprehajal se je po mestu in ko je pogledal na uro, je opazil, da je že skrajni čas, da se vrne na kolodvor. Da ne zamudi, je najel avtomobil, kar je pa pomenilo občuten udarec po njegovem mošniškim. Razmišljal je, kako bi to vrzel v proračunu zamašil. Na kolodvoru je izstopil in dejal šoferju:

— Posodite mi vžigalice, pod sedež mi je padel tisočak, pa ga ne morem najti. Samo hitro, ker vlak čez dve minuti že odhaja.

Šofer se je zasmejal, sedel za volan in oddriral nazaj v mesto. Tujec je vstopil v vlak in se še bolj smejal, da je tako spretno potegnil šoferja.

KRITIKA.

Neka igralka je bila znana kot velika umetnica. Še bolj pa kot ena najboljših suhih žensk, kar jih je bilo v mestu. Kritiki je napisal o nji zelo povoljno kritiko, samo en stavek je bil dvoumen. Glasil se je:

— Gospodično X. Y. res lahko imenujemo kraljico desk.

NEČAKOVE SKRBI.

Nečak je dobil brzojavko o stanju svojega bolnega strica.

— To je nezmislil, je dejal svoji ženi — Poročajo mi, da stric nima nobenega upanja, da bi ozdravel, v resnici ga ima pa več, nego drugi.

— Kako to misliš?

— V brzojavki stoji, da je odklonil vsako zdravniško pomoč.

DOBER ODGOVOR.

Dva prijatelja se pogovarjata o skupni znamki.

— Ona je pravi angel, pravi prvi.

— Da, odgovori drugi, — toda samo če se namaže.

— Roko na srce, odgovori prvi, — ali si že kdaj videl angela, ki ne bi bil naslikan?

V ŠOLI.

Učitelj: Kako se glasi druga oseba osebnega zaimka »jaz«?

Učenec: Ti.

Dobro: Zdaj mi pa povej, kako pravi mati, če poreče tvoj oče, da pojde z doma.

Učenec: Nikamor ne pojdeš.

ZNA SI POMAGATI.

Srečata se dva znanca. Prvi pravi: Ali se ti ne zdi, da je življenje dolgočasno.

— Niti najmanj.
— Kaj se ti ne dolgočasiš?
— Nikoli.
— Kaj pa počenjaš, da ti ni dolgočasno?
— Druge dolgočasim.

HUMORISTOV HUMOR.

Neki humorist je bil s svojo ženo na pasji razstavi. Ko sta odhajala, se je žena neprestano praskala za vratom. Slednjik je ušla bolho, jo položila na stopnice in hotela stopiti na njo.

— Stoj, nesrečnica! — je vzklisknil mož, — kaj ne veš, da teče po njenih žilah tvoja kri?

STRAŽNIK IN REPORTER.

V mestu je izbruhnil požar in stražnik je napolnil vse sile, da zadrži množico radovednežev na primerni razdalji.

— Niti koraka ne smete naprej! — je zakričal na mladeniča, ki se je preival k goreči hiši.

— Oprostite, toda jaz sem reporter in moram opisati požar.

— Nikar se ne trudite, jutri boste itak vse zvedeli iz novin, — ga je potolažil stražnik.

NIHČE NI POPOLN.

— Ali prideš zvečer v kavarno? — vpraša prijatelj svojega kolego. — Karte vrževa za kratek čas.

— V kavarno sicer pridem, toda igral ne bom.

— Kako to? Kaj ne igraš?

— Se svoj živ dan se nisem dotaknil kart.

— Tega ti ne verjamem. Vem, da rad piješ, plešeš najnovejše plese in zahajaš v bar. Ne morem si torej misliti, da bi ne igral.

— Kaj se čudiš? Noben človek ni popoln.

PAMETEN MOŽ.

Neki kavarnar se je oženil z zelo lepim, obenem pa zelo siromašnim dekletom, ki ni imelo nobene izobrazbe.

— Najprej boš moral naučiti svojo ženo govoriti, — mu je svetoval prijatelj.

Toda tovarnar je smeje odgovoril: Naučim jo raje molčati.

vele. Na ovinku je vsak vagonček zaškrpal in zaječal kakor ranjeni bivol in predno je zopet naravnal hrbet na ravni progi, je bil pred njim že drugi ovinek, in tako je šlo vedno hitreje in hitreje v dolino. A vendar se je zdelo, da je reka neskončno daleč, tam nekje na dnu pekla.

Strojnik se je cinično smehljaj gledal Jarči v oči. Iz njenih črnih oči je odsevala groza in zdelo se je, da z vsakim udarcem kolesa ritmično težko diha. To je bila ona, ki je govorila o strahopetnosti. Baš v tem hipu ni razumel, zakaj se je vedno uklonil njenim kapricam.

Nacnkrl se je zazijal pred njimi prepad. Odkril se je tik ob vagončkih kakor cinični smeh usode, globok, strašen, brez dna. A vagonček je drvel še z večjo brzino tik ob robu smrti, majal se je in stresal tako, da se je bilo bati, da trešči zdaj zdaj po strmih skalah v brezno.

Jarča se ni mogla več premagovati. Kakor bi trenil z očesom, je planila nazaj tik ob prepadu in z vsó silo zavrila vagonček. Rup — so zaškrpala kolesa, vagonček se je stresel kakor splašeni konj, skočil je v zadnjem hipu s tira in običal ob progi nad prepadom.

Ozrla sta se. Osem vagončkov je drvelo v divjem diru za njima. Izbuljene oči so jim svetile na poti in prsa so se napenjale od težkega dihanja tako, da so se vagončki gugali.

Rup — je skočil drugi vagonček na prvega, cvah, cvah — je skočil s tira in že je padel v velikem oblaku na rob prepada. Tu je za hip obstal, kakor da ga je grozila strašnega padca, potem je pa treščil v prepad.

Iz vseh oči je odsevala groza, toda nihče ni zakričal, nihče ni motil grozne tišine. Drugemu je sledil tretji in četrti vagonček, dokler ni treščilo vseh osem v prepad.

Nista se še dobro zavedla, kaj se je zgodilo, že je odmeval iz prepada zadnji udarec razbitega vagončka in strašna tišina je zavladala nad prepadom. Na prvem vagončku, ki je skočil s tira in običal tik ob prepadu, sta sedela Jarča in njen fant vsa prepadena. Nemo sta zrla na prazen tračnico in bala sta se spregovoriti, da bi ne motila grobne tišine, ki je bila obenem mrtvaška pesem in molitev za duše nesrečnih delavcev.

Mladi strojnik je sedel kakor vkopan in še vedno je zrl v njene oči — najstrašnejše, kar jih je kdaj videl.

Tragedija polarnih krajev

O Amundsenu že 6 dni ni duha ne sluha. — Bata financira pomožno ekspedicijo. — Za polarne kraje se prepirajo.

Vesti, ki prihajajo zadnje dni iz polarnih krajev, razburjajo svet v drugi smeri, ker pričajo, da je v nevarnosti znameniti polarni raziskovalec Amundsen. Bati se je, da bi tudi on ne običajno kje v večnem ledu tako, da bi bil v enakem ali pa še slabšem položaju kakor Nobile, kateremu je hotel prirediti na pomoč. Po nekaterih vesteh je moralo Amundsenovo letalo »Lathan« pristati v Severnem ledenem morju in Amundsen je baje dajal radiobrzgojane signale na pomoč. Polarna letalca Wilkins in Eielson sta izjavila, da se za Amundsena ne bojita, tudi če nekaj dni ne bo o njem nobenih vestih. Pač pa je poznavalec Spitzbergov Hoel, ki je zdaj na krovu ruskega letalca »Krasina« izjavil, da postaja Amundsenov položaj kritičen. Najbrž je del Nobileve ekspedicije zagnalo na odprto polarno morje med Severovzhodno zemljo in zemljo Franca Jožefa. Po drugih vesteh so opazili Amundsena med poletom proti Severozapadni zemlji, kjer se je hotel približati Nobileu. O Amundsenu že šest dni ni nobenih zanesljivih vestih.

Letalca Larsen in Holm sta že opetovano preiskala polarno ozemlje v vseh smereh, toda doslej Nobileve ekspedicije nista mogla najti. Polarni kraji so namreč polni snega in razpokanega ledu in kadar sije sonce, se iz zračnih višav na zemljo sploh ne vidi. Nobile je sicer dal svoje taborišče rdeče porbarvati, da bi se videlo iz zračnih višav, toda strokovnjaki so mnenja, da letalcem s tem ne bo dosti pomagano.

Poročali smo že, da bi sestra češkega učenjaka dr. Behoukna zelo rada poletela v polarne kraje, da bi osebnostno prišla bratu na pomoč. In res poleti v kratkem na Spitzbergo. Te dni je prišel v Prago znani tovarnar Bata, da se informira o možnostih rešitve ekspedicije. Sestal se je tudi s sestro dr. Behoukno in se dogovoril z njo glede ekspedicije v polarne kraje. Behouknovi sestri je izjavil, da bo rešitve ekspedicije finančno on. Dogovorila sta se tudi o vseh podrobnostih takojšnjega poleta na Spitzbergo. Ker pa tako hitro ni bilo mogoče dobiti aeroplana, sta sklenila, da odpotuje Behoukova sestra z bratovlakovom v Trondhjem, od koder se odpelje s parnikom v Hammerfest. Ker bi pa iz Hammerfesta ne imela zveze s Spitzbergi, je Bata brzojavil na Norveško, naj ji dajo na razpolago letalo, s katerim poleti iz Hammerfesta takoj v Kingsbay.

Norveški letalec Larsen, ki nima na svojem hidroplanu radiopostaje, je takoj znova odletel nad polarne kraje, čim je zvedel, da je major Maddalena opazil Nobileovo ekspedicijo. Toda Nobilevega taborišča ni mogel najti. Francosko mornariško ministrstvo je odredilo, naj parnika »Strassburg« in »Quentin Roosevelt«, ki sta vkrcana v Oslo, takoj odplujeta na Spitzbergo, kjer naj stopita v stik z Guilbaudom in Amundsenom ter skušata najti letalo »Lathan«. Dejstvo, da o pilotu Guilbaudu in Amundsenu ni nobenih vestih, si razlagajo francoski strokovnjaki na ta način, da radiopostaja na »Lathanu« slabo funkcionira. Že pri startu v Tromsø je radiopostaja slabo funkcionirala. »Le Journal« sodi, da je Guilbaud poletel na rtič Leighsmith, kjer je morje vedno pristo ledu in kjer se Amundsen dobro spozna.

Bila bi najstrašnejša tragedija, če bi izginil v polarnih krajih mož, ki je uspešno organiziral že toliko ekspedicij in ki je zaslovel po vsem svetu kot največji strokovnjak v raziskovanju polarnih krajev. Amundsen je dosegel oba tečaja peš, z letalom je malone dosegel severni tečaj, ki ga je lani z zrakoplovom »Norge« srečno preletel. Nedvomno je edino njegova zasluga, da je zrakoplov »Norge« preletel severni tečaj in samo Italijani v svoji nadutosti o tem dvomijo. Svet ne more ver-

jeti, da bi doživel Amundsen katastrofo zdaj, ko hoče rešiti Nobilea.

Že pred startom »Italie« v Milano, so se širile vesti, da namerava Nobile proglasiti zemljo Franca Jožefa za italijansko kolonijo. Italijanska vlada je to vest pozneje demantirala, vendar se pa zdi verjetna, ker je sovjetska Rusija prvotno rešitveno ekspedicijo odklonila in šele, ko je bilo jasno, da preti Nobileu ekspediciji smrtna nevarnost, je poslala v polarne kraje dva letalca. Do svetovne vojne so veljali polarni kraji za ozemlje, ki nikomur ne pripada. To je veljalo zlasti za one polarne kraje, ki so daleč od poedinih držav. Z razvojem letalstva in po zaslugi kandskega raziskovalca Stefanssona so prišli do veljave tudi polarni kraji kot baze za zračne proge, ki bi vodile preko polarnega ozemlja. Iz Tokija je preko polarnega ozemlja do Anglije mnogo bližje, nego po direktni zapadni ali vzhodni poti.

Stefansson je prigovarjal kanadski vladi, naj zasede Vranglovo zemljo kot izborna letalska baza. Toda sovjetska vlada je angleško-kanadske pretenzije zavrnila, češ, da pripada to ozemlje že od nekdaj Rusiji. Odredila je, naj ruska mornarica zadrži vse parnike, ki bi pluli proti severu z namenom anektiranja del polarnega ozemlja. Hud spor je nastal zaradi Spitzbergov, ki so bili do l. 1912. nevtralni, a leta 1925. so bili priznani Norveški. Proti temu je protestirala sovjetska vlada, ki se zdaj ne prizna, da so Spitzbergi Norveški. Kljub temu je Norveška zasedla Spitzbergo s pripadajočimi otoki in zdaj se imenuje ta pokrajina Svalbard (Mrzla zemlja). Svalbard meri 65.000 kvadratnih km in šteje okrog 1.500 prebivalcev.

Norveška je pa protestirala proti nadvladi Danske nad Severnim ledenim morjem in je dosegla vsaj delni uspeh s tem, da Danška sedaj nima več neomejene oblasti nad morjem okrog Grenlandije, kjer je mnogo rib. Dalje proti zapadu nad Kanado je angleška sfera. Del polarnega ozemlja si prisvaja Amerika, največji del pa Rusija, ki reflektira ne samo na Novosibirske otoke, marveč tudi na zemljo Franca Jožefa in leta 1914. odkrilo zemljo Carja Nikolaja II., ki se imenuje zdaj Ljeningova zemlja. Rusija zahteva zase tudi zemljo Carjeviča Alekseja, ki se imenuje zdaj Severna zemlja.

Na prvi pogled se zdi, da so spori radi polarnih krajev smešni, toda pomisliti moramo, da je tam gori na daljnem severu mnogo divjačine in rib, kar je velikega pomena za narodno gospodarstvo. Koliko važnost polagajo poedine države na polarne kraje, priča spor, ki je nastal nedavno med Anglijo in Norveško radi pustega Bouvetovega otoka v Južnem oceanu, kjer so norveški ribiči ustanovili stalno taborišče. Ta spor še zdaj ni rešen.

Doba „izmov“

Novinarji si morajo dan za dnem beliti glave, kaj bi servirali ljudem, da bi se pri čitanju novin ne dolgočasil. Čitatelji res trpe s tem, da ne vedo, kaj in kdo so. Živimo v dobi, ki nima nobenega imena. Našo dobo bi lahko primerjali z najdenčkom brez matere in očeta. Takoj po svetovni vojni se je govorilo o dobi humanizma in komunizma, toda oboje je padlo kot pokret v svetovnem obsegu v vodo. Od starih karakteristik je ostal samo val kretnizma, ki ga je napovedal Anatole France v svojih »Zadnjih pogovorih«. Toda kretnizem človeku ne diši. Duševni nivo človeštva je po vojni v splošnem padel, toda kretnizem to še ni. Gaston Picard se je lotil tega problema iz širšega vidika. Razpisal je anketo o tem, kako naj se imenuje naša doba in odgovore je objavil v »Revue mondiale«.

no sem se plazil proti vходу v kapelico. Vrata so bila priprta. Obstal sem na pragu in pogledal v kapelico.

V polmeti sem težko razločil obrise lesenega oltarja in izrezljano, pozlačeno podobo pred njim. Kalinik je stal na prstih, nagnjen nad leseno podobo sv. Barbare. Poljubljal je svetnico na čelo, lica in ustnice. Zlasti od ustnic se kar ni mogel ločiti.

Stal sem nepremično na pragu in dolgo sem opazoval Kalinika, ki me ni videl, ne slišal. Tu pa tam je pokleknil in kamenita tla so zamolklo zadonela, čim je udaril s čelom ob nje. Slišal sem, kako je tiho molil. In znova je vstal, da poljubi podobo sv. Barbare, ki ji je bila kapelica posvečena.

— Hej, oče Kalinik, molite, a? Roke so mu omahnile, plamen v očeh je ugasnil, drhteče ustnice so nekaj zašepetale. Tisti hip sem že obžaloval svoje besede. Ubogi menih, ki je odhajal upognjen in s povešeno glavo iz kapelice, se mi je smilil.

Od tistega dne se me je še bolj izogibal. Več dni sploh ni zapustil svoje celice in menihi so mislili, da je bolan. Nikomur nisem povedal, kaj sem videl v kapelici sv. Barbare. Čez dober teden sem opazil Kalinika skozi okno knjižnice. Preplezal je samostanski ograjo, zavil ob potoku in se plaho oziral, če ga kdo vidi. Takoj sem vedel, kam se je napotil. In zopet sem ga videl vsako popoldne, ko je v samostanu vse spalo — menihi, služničad in mačke.

Iz preteklosti ne moremo dobiti ničesar, na kar bi se opirali pri presoji naše dobe. Nimamo tudi nobenega velikega moža, po katerem bi se naša doba imenovala. V starih časih so imeli Homerja, Krista, Mohameda, Platona, Julija Cezarja, Karla Velikega, Michelangela, Voltaira, Ludvika XIV., Napoleona itd. Zdaj imajo Italijani Mussolinija, ruski boljševiki Lenina, Nemci Hindenburga, Španci Primo di Rivero, mi Punišo Račiča itd. Univerzalnega velikega moža pa nimamo. Wilson je doživel polom in Clemenceauju je politična mrznja izpodnesla tla.

Omejena anketa se je torej omejila na iskanje novega termina. Gaston Picard je dobil mnogo odgovorov, toda pretežna večina označb naše dobe se konča z »izmovom«. Josef Delteil je nazval našo dobo globalizem. Humbourg babilizem, Lamande humanizem, F. Gregh surrealizem, L. Quint modernizem, grofica Noailles romantizem, Bedel mondalizem, Catule Mendes koktajlizem, van Dongen inflacionizem, Bainville konfuzionizem, Noel Sabord dilantantizem, Audiat jazzizem, Lamande beligorizem, drugi pa konvulzionizem, dadaizem, momotomboizem, nebuizem, merkantilizem, vitalizem i. t. d.

Po Picardovi anketi torej mislo nič pametnejši, nego smo bili. Vemo samo, da se bo naziv naše dobe končal na — izem. Sicer pa to ni nič novega. Tudi pred 100 leti so imeli ljudje z razmerami slične preglednice. Znamo zgodovinar Bazin je napisal o svoji dobi dva debela zvezka in jo je nazval epoha brez imena. To je bila doba popolnega romantizma. Izraz romantizma pa ni nastal v dobi romantizma, marveč mnogo prej, ko se ljudem še samjalo ni, kaj pomeni. Prva je rabila ta izraz ga de Stael. Morda bo tudi z našo dobo tako, da ji bo dala ime šele bodočnost. Romanopisec Emil Zavier je v odgovoru na anketo napisal, da smo preslabo kvalificirani, da bi sami poskrbeli za napis na svojih grobovih.

Hud nasprotnik žensk

Hud nasprotnik žensk in sploh nežnega spola je ameriški milijonar Allan See. Mož vodi že dolga leta ogorčeno borbo proti ženskam in bil je tudi ustanovitelj protizenske lige, ki se v Ameriki naglo širi. Nedavno je See izdal za nimovo brošuro, ki ga je stala lepe denarce in ki je izšla v ogromni nakladi. See je v tej brošuri navedel vsa zgodovinska dejstva, v katerih so bile ženske vzrok močeve materialne ali pa duševne propasti. V zaključku navaja častivredni Mr. See, da so njega izkušnje in doživljaji, kakor tudi različne peripe-tije v življenju izučile in prišle je do prepričanja, da so ženske »bič in poguba človeštva«. On upa, da bo knjiga mnogo koristila, da se Amerika reši nevarnosti, ki ji preti od strani naraščajočega vpliva žensk. Odločno zahteva, da se ženskam odvzame volilna pravica in da morajo »nazaj pod vladno roko, ki je med mojimi in pravičnejši«. Predvsem pa zahteva, da se deco že takoj po rojstvu »odtegne pogubnemu vplivu matere in da kasneje pri vzgoji otrok ne sodeluje nobena ženska, najmanj pa pedagoginja.

Če maharadža nima pri sebi denarja

Neprijeten doživljaj je imel nedavno gvaliorski maharadža ki je pretekli mesec posetil Anglijo. Naveličan vseh ceremonij in pozdravnih formalnosti in želeč si božjega miru, je sklenil, da se izmuza in si sam neopaženo ogleda London in njegove znamenitosti. Nekoga dne je odšel iz hotela, ne da bi kdo opazil njegov odhod. Sprehajal se je nekaj časa po mestu, si ogledoval to in ono in čim se je nekoliko utrudil, je stopil v avtobus in se dal voziti po mestu. Stal je na strelhi in zadovoljen ogledoval življenje in vrvenje v mestu, ko se je nenadoma prestrašen spomnil, da nima niti beliča pri sebi. Kaj pa je

treba maharadži denarja, ko vendar vse njegove denarne zadeve uredi njegov pobočnik. Toda pobočnika mogotec ni vzel s seboj. Maharadža je iskal izhoda iz kočljivega položaja, toda že se mu je bližal sprevednik. V zadregi je maharadža stikal po žepih, toda vsi so bili prazni. Prizor so opazili tudi potniki in so se norčevali iz gosta, ki se vozi brez beliča v žepu.

Končno se je eksotičnega gosta usmilil neki delavec, ki je potegnil iz žepa denarnico in plačal vožnjo tudi za maharadžo. Maharadža se je delavcu zahvalil in dejal: »Usluga je vedno vredna protiusluge.« »Ni treba!« je lakonično odvrnil delavec. Maharadža pa ni odnehal. »Mislim prav resno,« je zopet rekel. »Jaz sem maharadža iz Gvaliora!« Delavec je začuden pogledal tuja, vstal je, se priklonil in osorno pripomnil: »In jaz sem pokojni belgijski kralj Leopold.« Še enkrat je zaničljivo pogledal maharadžo, potem je pa skočil z voza.

Zagoneten umor v Newyorku

Zagonetna tragedija se je odigrala v sredo popoldne na Herald Squaru, enem najprometnejših križišč Newyorka. Ustreljen je bil uradnik Edward Carter, ki se je z avtomobilom peljal po ulici in sicer v spremstvu neke dame v sivleni obleki. Umor je bil izvršen na prav rafiniran način. Na križišču omejenice ulice je moral namreč Carter dati signala prometnega stražnika svoj avtomobil ustaviti, v tem hipu pa je privozil drug avtomobil, ki se je ustavil poleg Carterjevega. Izstopil je neki mož, ki je stopil h Carterjevemu avtomobilu in je uradniku hladnokrvno pognal dve krogli v glavo. Carter je bil na mestu mrtev, njegova spremljevalka pa je naglo skočila z voza in se v prometni ulici pomešala med množico.

Morilec sam je mirno sedel v svoj avto in ga pognal v dir, kajti ulica je bila za promet že prosta. Naravnost zagonetno je, da zločina, razen kuharja, ni opazil nihče. Umor je bil namreč izvršen v neverjetni naglici. Kuhar si je zapomnil številko avtomobila in policija je nato dognala, da je last gledališke igralka Doris Sheerinove. Ta je Carterju avtomobil posodila. Carter je bil znan v newyorskkih krogih kot velik razuzdaneec in vobče sumljiv element. Policija sodi, da ga njegova spremljevalka namenoma spravila v nastavljeno past. Do sedaj še ni mogla pojasniti umora.

Pred revizijo praškega procesa

Poročali smo že, da se pripravlja revizija senzacionalnega praškega procesa proti morilecu Mihalku, dr. Klepetarju in Sikorskemu. Po zadnjih vesteh pride do revizije procesa že prihodnji teden. Zagovorniki Mihalka in Klepetarja so v Visoki Tatari napravili nove poizvedbe, na podlagi katerih zahtevajo revizijo. Proces, ki je bil itak že zadosti zapleten, bo baje zdaj še bolj bogat na zapletljajih in zagonetkah. Tako je dognano, da glavno pričajo v procesu usodnega dne ni bila ob jezeru Csorba in da je bila hotelska prijavnica izpolnjena šele kasneje. Izpolnil jo je nekdo drugi. Mihalko je sedaj izjavil, da umor ni bil izvršen 16. julija, marveč deset dni pozneje. Margito Vörösmarty je po njegovem za-trdilu umoril Sikorski sam. — Vzrok umora je bila baje neka vohunska afera, čije podrobnosti do sedaj še niso znane. V afero je bil baje zapleten tudi madžarski profesor Meszaros, ki je, kakor znano, igral važno vlogo tudi v aferi ponarejenih francoskih frankov. Klepetarjev zagovornik dr. Kostecka je odkril novo pričo, ki bo prisegla, da je bil dr. Klepetar 1. julija v Pragi.

Prvotno so oblasti mislile, da je bila Vörösmartyjeva umorjena 16. julija 1926, toda zdaj sta dve pričji izpovedali, da sta videli Margito še 25. in 27. julija. Šele 29. julija popoldne je Sikorsky baje izjavil Mihalku, da je vr-gel Margito v Tatrah z visoke skale v reko. Zagovornik dr. Hrabal, ki je vodil preiskavo na Slovaškem in zaslišal

me je zaobljubila mati, ko sem srečno prestal težko bolezen. Vprico tebe sem dorastel in nikoli nisem poznal nečiste-ga ženskega telesa, kaj šele da bi hrepel po njem. Za svojo patronico sem si izbral sv. Barbaro, veliko mučnico in ponižno služabnico matere božje. Bože moj, kako grešna je moja duša! Toda predno umrem, morate zvedeti resnico.

Oče Kalinik se je ozrl najprej name, potem pa na opata, ki je tiho molil za zveličanje njegove duše. In nadaljeval je:

— Vsako popoldne sem molil v nje-ni kapelici in po molitvi sem vedno pol-jubil svetnici pozlačeno roko. Nekdo sem stal dolgo pred njeno podobo in se zagledal v obraz svete mučnice, če-sar poprej nikoli nisem storil. Zdelo se mi je, da se mi smehlja. Srce mi je začelo močno utripati in kri je planila po žilah. Tedaj sem prvič poljubil sv. Barbaro na usta in čudovita opojnost je napolnila moje srce. Od tistega dne se je naselil hudič v moji duši in vsako popoldne sem poljubljal svetnico. Za-kaj nisem prišel k tebi, oče opat, da bi me bil rešil? Toda pot rešitve sem iskal sam. Postil sem se, po cele noči sem bedel pred križanim, klečal sem z goli-mi koleno na pesku in molil, dokler ni-sem omagal. Vina nisem pokusil, samo najsvetejšo odrešenikovo kri pri obha-jilu sem zavžil vsako jutro. In vendar grešni ogenj ni ugasnil v mojih žilah. Poljubi, s katerimi sem vsako popoldne obsul podobo sv. Barbare, so bili tako

nove priče, je trdno prepričan, da je bila Margita umorjena šele v noči na 28. julija. Obeta se torej ponovna raz-prava, ki bo dvignila v javnosti še več prahu nego prva.

Kmet, ki je prodal svojo ženo

Seljak Dobro Vinarov iz Gornjega Ciflika na Bolgarskem je imel zelo le-po ženo, ki je bila zelo všeč njegove-mu sosedu Mirčovu. Mirčov je bil bo-gat, Vinarov pa reven kakor cerkvena miš in poleg tega je Mirčovu dolgoval 4000 levov. Potekel je rok izplačila menice, a Vinarov ni imel beliča v že-pu. Seljak je bil ves obupan in si iz za-drege ni znal pomagati. Pomagal mu je Mirčov sam. Rekel mu je, da takoj uni-či menico, če mu odstopi ženo, povrhu mu da pa še 6000 levov. Vinarov ni dolgo pomišljal. Soseda ta kmalu sklenila kupčijo. Vsak je dvignil svoje »blago«: Mirčov lepo sosedovo ženo. Vinarov pa 6000 levov.

Tako sta nekaj tednov prav za-pravno živela. Toda sreča je opoteča. Za dogodek so zvedele oblasti. Polici-ja je razgalila umazano kupčijo in je oba seljaka zaprla. Oblasti so namreč mnenja, da žena ni blago ali paprika na trgu, s katero se lahko kupčuje in o tem bosta lahko oba seljaka v zaporu razmišljala. Na dobičku bo pa vsaka-kor Vinarov, ki bo dobil svojo ženo nazaj, dočim Mirčov nima nobene prave zahtevati nazaj posojeni denar, ker so take kupčije nedopustne.

Zdravnikova osveta

Sloviti angleški slikar Whistler, ki je umrl že pred 25 leti, je imel psa, ki ga je zelo ljubil in ki mu je bil vse na svetu. In dogodilo se je, da je psiček resno obolel. Ker Whistler živinozdrav-nikom ni zaupal, je pozval najslavnejšega angleškega zdravnika sira Morela Mackenzieja. Seveda je bil ta nemalo začuden, a še bolj ogorčen, ko je čul Whistlerjevo željo. Rekel pa ni ničesar, marveč je samo mislil, kako bi se sli-kariju primerno osvetil. Čez nekaj te-dnov je poslal k slikarju svojega slu-go in ga prosil, naj pride takoj, ker gre za nujno stvar. Umjetnik je bil seveda prepričan, da se bo dal zdravnik por-tretirati in odšel je s slugo k zdravniku. »Imel sem sicer mnogo dela,« je dejal zdravniku, »toda vam na ljubo sem prišel sem!« — »Prav,« je suhoparno pripomnil zdravnik. »Res je lepo, da ste prišli. Potrebujem vas namreč nujno, kajti moja večina vrata so že popolnoma obledela in jih bo treba takoj preslikati.«

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

DIVJI LOVEC.

Lovski čuvaj je zasačil v gozdu div-jega lovca.

— Zakaj ne vzamete dovoljenja, saj veste, da je brez njega prepovedano streljati divjačino.

— Vem že, vem, toda če vzamem dovoljenje, bom smel streljati zajce samo v sezoni, tako jih pa lahko streljam vse leto.

Pristopajte k Vodnikovi družbi!

sladki in opojni, da se nisem mogel premagati. In tako sem grešil vsako po-poldne teden za tedom, mesec za me-secem, leto za letom.

Včeraj popoldne, oče opat, sem bil zopet v kapelici sv. Barbare...

Glas bolnega meniha je vidno pešal.

— Vsemogočni ni mogel več mirno gledati, kako dan za dnem grešim. Vr-nil sem se v samostan in ponoči sem naenkrat začutil na ustnicah silno bo-lecino. Smrt je stala na pragu moje ce-llice. Moli zame, oče opat. Molite zame, vsi bratje, da se me vsemogočni usmili in da ne bom pogubljen. Bog me je ka-znoval. Sežgal je moje nečiste ustnice. Ogenj mi je stopil v glavo in jutri bom mrtev. Kazen pravičnega me je zadela, mene, nevrednega njegovega služabni-ka.

Drugo jutro na vse zgodaj je oče Kalinik umrl. Nesrečnejši si je zastrupil kri. Samo jaz in opat sva videla, da si je ranil zgornjo ustnico ob srebrni okrasek na podobi sv. Barbare. Zasi-li so ga v platneno vrečo in pokopali da-leč za pokopališčem na griču med viso-kimi cipresami.

Opat je odredil celonočno službo božjo v kapelici sv. Barbare. In ko je znova blagoslovil njeno podobo, jo je poljubil in dejal z drhtečim glasom:

— Molite, bratje, za večni mir in pokoj duše očeta Kalinika, ki je imel na vesti težak greh. Nečisti ne more roditi čistega.

Menihi so molili, razumeli pa niso.

Vladimir Stis.

Grešni poljubi

Bil je slaboten, suh, plah menih. Njegove globoko udrtje oči so redko pogledale drugim v oči. Tiho in vestno je opravljal svoje vsakdanje delo — iz voska je vlival sveče za samostan — in nobene službe božje ni zamudil. Oče opat ga je imel rad in drugim meni-hom ga je stavil za zgled. Saj ni pil ne vina, ne žganja, in tudi mesa ni jedel. Goril ni rad in nikoli ni ni odgovoril, če sem ga vprašal, kaj ga je privedlo na sveto goro Atos. Začel se me je izogibati in če sem ga slučajno srečal, je pozdravil, pogledal v drugo stran in hi-tro nadaljeval pot.

Kmalu sem opazil, da hodi vsako popoldne, ko so menihi počivali in ko je bilo na samostanskem dvorišču vse tiho, v kapelico sv. Barbare, skrito med cipresami na strmem griču pred samo-stanom. Kapelica je bila majhna in temna. Samo ob nedeljah je bila v nji služba božja, drugače pa skoro ves te-den nihče ni prestopil njenega praga. V tej kapelici je baje pred leti zadavil opata dijakon, ki so ga radi grešnega življenja izgnali iz samostana. Tako so ljudje govorili in menihi so se kapelice raje izogibali.

In baš v tej kapelici sem zasačil Ka-linka. Priznam, da sem ga zalezoval, ker me je zanimalo, zakaj je tako mol-čeč in plah. Zdelo se mi je, da se skriva za tem tajna asketa-meniha. Previd-

Mussolinijeva žena o ženskah

Zanimiva sodba žene italijanskega diktatorja o ženskah in njihovi emancipaciji. — Mussolinijeva žena pravi, da je njen moč v svojih nazorih o ženskah starokopiten.

Soproga italijanskega diktatorja Rachel Mussolinijeva je sprejela te dni nekega angleškega novinarka, ki jo je vprašal, kakšno mnenje ima o ženskah. Mussolinijeva žena je odgovorila: — S svojim močem se v marsičem strinjam, nikakor pa se ne morem strinjati z njim v nazorih o ženskah. Zdi se mi, da je Benito v svojih nazorih o ženskah spolno zelo starokopiten in da bi moral živeti nekeje v orijentu ali pa se roditi sto let prej, kajti on je še vedno prepričan, da smo ženske telesno in duševno slabše od moških. V tem se z mojem nazorom ne morem strinjati. Priznam, da se ženske, kar se tiče mišic, ne moremo meriti z moškimi, toda govoriti o tem, da so ženske intelektualno in duševno manj vredne, se mi zdi naravnost smešno. V tem pogledu so ženske ne le enakovredne moškim, marveč jih čisto celo prekašajo.

Vzemimo primitivnega moža in ženo, recimo Adama in Evo, ki nista imela nobene izobrazbe. Jasno je, da je bila Eva intelektualno bolj razvita, nego Adam. Že od pamtveka si moški prizadevajo držati ženske v duhovnem suženstvu in napačno vse sile, da preprečijo ženskam uveljavljanje v javnem življenju. Moj mož misli, da je ženi mesto doma in da zadostuje, če zna dobro kuhati in če je dobra mati. On pravi, da ženske nimajo pravice do intelektualnega življenja, marveč da se smejo uveljaviti samo kot gospodinje in matere. To je bilo umestno in razumljivo pred 100 leti. Takrat ženske niso poznale drugega, nego dom, kuhinjo in cerkev. Zdaj so pa ženskam dostopne vse višje šole in mnoge so izobražene bolj nego moški.

Vzemimo povprečno moderno ženo, ki se preživlja sama. Kdo si upa trditi, da taka ženska ni intelektualna? Interesi moderne žene niso omejeni samo na dom, deco in moža. Zdi se mi, da vidimo mnoge žene v svojih možih samo nekako breme, s katerim se je treba sprijazniti in ki jih zabava, kadar je treba. Seveda se moške jeze, če jim po-

vemo to resnico. Siromaki mislijo, da so nekaka vzvišena bitja, katerim se mora nežni spol ponižno klanjati. Zelo me veseli, da tekmujejo moderne žene na vseh poljih z moškimi in da jih v marsičem celo prekašajo. Moški so vedno sovražili naš spol in ga sovražijo še zdaj, dasi se dobro zavedajo, da bi brez nas ne mogli živeti. Toda poskusite prisiliti moškega, da to prizna, pa boste videli, kako se bo razkačil.

Nedavno sem videla v družbi ženo nekega našega ministra, ki je živahno razpravljala o italijanski zunanji politiki. Njen mož je sedel za mizo in strmel na izvajanje svoje žene, ki je v politiki temeljito podkovana. Pozneje sem prisostvovala sestanku te dame z mojim možem, ki je pa dejal, da ženske o politiki nimajo nobenega pojma, dasi se je na drugi strani čudil, kako more ministrica žena tako trezno presoati naš zunanje-politični položaj.

Moderne ženske se vedno bolj uveljavljajo na vseh poljih javnega življenja in moški imajo dovolj razlogov biti se ženske emancipacije, ker ne vedo, kakšen bo njen konec. Svetovna vojna je osvobodila žensko duševnega suženstva in tega pokreta ni mogoče ustaviti. Kako daleč pojdejo ženske v emancipaciji, je težko povedati.

Moški pravijo, da ženske intelektualno zaostajajo za njimi in motivirajo to naziranje s trditvijo, da so njihovi možgani lažji. Res so ženski možgani lažji, toda vsi vemo, da ne gre vedno za količino marveč za kakovost možganov. Kar se pa tiče kakovosti, ženske prav nič ne zaostajajo za moškimi. Vem, da italijanske žene zavidajo svojim sestram v Angliji in Ameriki in da ječe pod jarmom neenakosti. Tudi Italijanke hočejo imeti aktivno in pasivno volilno pravico, toda bojim se, da tega cilja ne bodo dosegle. Fašizem ne bo nikoli dovolil ženskam vmešavanja v politiko. Upoštevati je treba tudi, da smo Italijanke zelo temperamentne, dočim so Angležinje in Američanke trezne in hladne.

no S. Potnikova in dr. v Metelkovi ulici. Vodstvo tovarne je bilo tako ljubeznivo, da nam je dalo radevolje nekatere podatke na razpolago.

Kako velika je potrošnja malinovca v Sloveniji, je razvidno že iz dejstva, da je znašala lanskega leta produkcija 300.000 kg, ne glede na to, da je prišla Slovenija uvajati svoje maline v Srbijo in Vojvodino in vse druge kraje na jugu naše države. Da pa se je ta industrija v Sloveniji tako naglo razvila, je nedvomno zaslug a Srečka Potnika, ki je vso stvar spretno organiziral in sam s svojim strokovnim znanjem dal inicijativno za razmah izdelovanja brezalkoholnih pijač.

G. Potnik je že pred vojno ustanovil tvornico malinovca in bila je to sploh prva v Sloveniji. Vojna furija mu seveda ni prizanesla. Moral je k vojakom na srbsko fronto. Bil je takoj začetkom vojne ujet in je skupno z junaka srbske vojske delil njeno trpko usodo in napravil vso Golgoto umika srbske vojske preko albanskih gor. Leta 1916. se je vrnil v domovino. Avstrijske oblasti so ga seveda takoj osumile veleizdaje in kakor življenje raznih drugih političnih osumljenec, tako je tudi Potnikovo viselo na nitki. Rešilo ga je edino njegovo podjetje. Radi njegovega visokega strokovnega znanja so ga oblasti vpregle, da je izdeloval za armado brezalkoholne pijače po vojaškimi nadzorstvom in brez vsake odškodnine. Tovarna je takrat dobavila

sobica služila za zimski vrt. Vse povsodi so bile palme in rastline v loncih. Napravili so bili umetne lope; in povsodi so bili prijazni kotički, skriti za grmičjem in separacij; skratka vse, česar se je mogla iznajdljivost domisliti, da ustreže željam gostov.

Gurthier je stal z vabečo gesto ob vhodu male votline, ki jo je bomo razsvetljevala ena edina svetilka.

»Rajši bi sedela zunaj,« je rekla Mirabela in je prišla stol, da bi ga odnesla iz votline.

»Oprostite!«

Takoj je bil pri njej, postavil stol na tla in poiskal blazinico.

Mirabela se je z vzdihom olajšanja spustila v stol. Za one, ki so bili siti plesanja, je bilo še prezgodaj. Ko se je Mirabela ozrla, je videla, da je bil v bližini samo neki natakark.

»Hočete vina?... Ne? Oranžne limonade? Dobro!«

Poklical je natakarkja.

»Morate mi oprostiti, če se vam zdim nekoliko tui. Preživel sem mnogo v Nemčiji, več let — razen med vojno, takrat sem bil na Francoskem.«

Bilo je točno, Mr. Gurthier je živel mnogo let v Nemčiji, a nikoli v Franciji. Prav tako ni vso vojno slišal niti enega topovskega strela. Res je pa, da je bomba, vržena iz letala, padla na zemljo v opasni bližini jetišnice v Mainzu, v kateri je imel predsedati sedem let zaradi umora, toda ta dogodek je bil tudi njegov edini vojni doživljaj.

»Vi živite na kmetih, kaj ne?« je vprašal.

»Ne. V Londonu. Uslužbena sem pri Mr. Oberzohnu.«

»Tako? Prijazen gospod! Gentleman!«

Vtis, ki ga je bila dobila o doktorju, ni bil baš ugoden; bilo ji je pa v zado-

armadi vagonke pošiljke malinovca, pa ni dobila zanj niti belica.

Prevrat je rešil g. Potnika in kmalu se je njegovo podjetje znova razširilo in je zdaj nedvomno največje te vrste v Jugoslaviji, saj predela letno nad 100.000 kg malin v pijačo. Tovarna pa ne izdeluje samo malinovca, marveč tudi razne sadne soka, sadne arome in druge brezalkoholne pijače. Zanimivo je tudi, da je Potnikova marmelada v Sloveniji domala izpodrinila vse inozemske blago in danes dominira na domačem trgu. To je vsekakor lep uspeh in priča o podjetnosti tvrde. Tovarna je kot rečeno opremljena z najmodernejšimi destilacijskimi in drugimi stroji in lahko v tem pogledu konkurira z vsemi sličnimi podjetji. G. Potniku, ki v kratkem pravi 20letnico obstoja svojega podjetja, k izrednemu uspehu iskreno čestitamo in želimo, da bi agili moč čim prej okreval od zdravne bolezni, ki je nedvomno posledica fizičnih naporov in duševnega trpljenja med svetovno vojno in ki ga je za več mesecev priklenila na bolniško posteljo.

Sokol

Ob 20 letnici
Sokola Ljubljana II.

Jutri praznuje Sokol Ljubljana II. z razvitiem društvenega prapora in delnim župnim zletom 20letnico svojega obstoja.

Prvi početki Sokola II. segajo še v leto 1907, ko se je jelo snovati za Trnovo in Krakovo telovadno društvo pod imenom Sokol II. Da je bila potrebna ustanovitve Sokola na jugu Ljubljane, nam dokazuje dejstvo, da je glasom zapiskov prvega načelnika br. Jože Matjašiča že v l. 1907, torej pred uradnim početkom društva, telovadilo v šoli na Grabnu 118 naraščajnikov. Z ustanovnim občinam zborom dne 29. marca leta 1908. pri Steinerju pa je bil postavljen definitivni temelj Sokolstvu in njegovi misli na jugu naše bele Ljubljane. Telovadnica je bila prenapolnjena, pristopali so v njo vsi novi vneti in zavdni člani in vse je navdušeno delalo pod vodstvom prvega staroste br. inž. Pavla Endliharja v procvit sokolske ideje. Glavne težkoče društva v prvih letih obstoja so bile, pomanjkanje odgovarajočega prostora za telovadbo, pomanjkanje telovadnega orodja in ovire od strani oblastev. Toda s pomočjo tedanjega župana br. Iva-

na Hribarja je društvo premagalo tudi to. Dne 1. avgusta leta 1919. je priredilo v Hribarjevem gaju svoj prvi javni nastop. Leto pozneje že je pristopilo k SSZ. in vztrajno ter agilno delovalo v skupnem sokolskem delu z ostalimi društvi.

Ko je bila leta 1909. ustanovljena Sokolska župa Ljubljana I., je bil za prvega starosta izvoljen br. Adolf Petrin, ki je bil obenem tedaj tudi starosta Sokola II. Kot tretji je prevzel po smrti br. Adolfa Petrina mesto staroste br. Franc Kavčič, za njim pa br. dr. Oton Fetič, ki je vodil društvo več kot deset let preko svetovne vojne v novo svobodno življenje pod novo našo državo. Že v prvih letih obstoja društva zasledimo tudi že ime neumornega brata Milka Krapeža, ki je že tedaj tesno združil svoje življenje z usodo društva in jo deli še danes v neutrudljivem delu na vseh poljih. Leta 1923 pa je prevzel vodstvo društva br. dr. Milan Subić, ki ga je vodil v letih najhujše krize v materijelnem pogledu krepko navzgor v ozdravljenje, čigar dokument naj bo naša 20letnica. Kmalu po vojni je društvo kupilo svoje lastno telovadišče, ki je danes skoro že decela odplačano tako, da zamoremo jutri razviti svoj novi prapor v znak našega dvojčnega dela v bodočnosti, v zavesti, da stojimo na svojih lastnih svobodnih tleh, temelju našega bodočega sokolskega doma. Zdravo!

Neosvobojeni Sokoli

Letos praznuje naša država pomemben jubilej — 10-letnico svojega obstoja. Jeseni 1918. leta je končala krvava svetovna vojna, ki je precej spremenila karto Evrope. Razpadla je trula avstro-ogrska monarhija, kateri smo robovali Slovenci, Hrvati in precej del Srbov. Južni Slovenci so raztrgali verige večvekovnega robstva in zasijali jim je solnce svobode. Ujedinili so se s predvojnno svobodno kraljevino Srbijo v novo jugoslovensko državo.

Velikanski žrtve je zahtevala naša osvoboditev na krvavih poljanah in v temnih avstrijskih ječah. Toda vse gorje, ki ga je pretrpel jugoslovanski rod med vojno, ni bilo zaman. Iz trpljenja in bolečin se je rodila naša svoboda. Tisoči Sokolov so položili svoje življenje za nas v Srbiji, Albaniji, Dobruđi, Solunski fronti in drugod — za nas, ki živimo danes v ujedinjeni Jugoslaviji.

Vse sokolstvo, ki je bilo radi svetovne vojne prekinjeno več kot štiri leta, je z našim osvobođenjem stopilo v novo, lepše življenje. Ko smo se dvignili iz vojnih razvalin

Sokoli in Sokolice, ki smo še ostali — te se razveselili v opojni radosti svobode, smo se ozirli okoli sebe na vse strani ujedinjene domovine in prešli svoje vrste. Zbolelo nas je srce, ko smo videli, da naše osvobodjenje še ni končano... Utihovali se je na našo sinjo Adrijo tujec in si kruto prisvojil srce solnčne Dalmacije — naš nepozabni Zadar! Zadar — kjer je bil pred vojno sedež sokolske župe bana Palizne, Zadar v katerem je bilo zgrajeno prvo sokolsko gnezdo v Dalmaciji l. 1885. In dalje: V Volski - Opatiji je bil sedež župe Vitezičeve z 10 društvi, v Trstu sedež tržaške župe z 14 društvi, v Gorici sedež goriske župe z 18 društvi, v Idriji sedež idrijske župe z 9 društvi!

Goriško, Trst, del Kranjske do Postojne, Istro, Rijeko, Zadar, več dalmatinskih otokov — vse te lepe dele naše slovanske zemlje, 4 sokolske župe s 45 društvi, na tisoče najzavednejših naših Sokolov in Sokolic si je brezobzirno prisvojil in zaslužil tujec... ne samo prisvojil, sistematično in z najbolj divjaškimi metodami jih je začel uničevati! V Trstu je naskočila stanatizirana družal veličastni sokolski Narodni dom in ga je razdeljala na barbarski način z bombami in požigom... In tako so delali povsod, kjer so stali sokolski domovi. Spremenili so jih v ruševine!

Tisoči zaslužjenih Sokolov, ponižanih, zaničevanih in preganjenih naših bratov in sester nas kliče na pomoč!

Ko proslavi letos tudi naše Sokolstvo širrom Jugoslavije desetletnico ujedinenja Jugoslovenov in obstoja naše države, bodo šle naše misli naprej k neosvobojenim Sokolom, ki ječe v robstvu, ki nas kličejo in pričakujejo...

— Prosvetna šola mariborske sokolske župe se je vršila o binokolskih praznikih v Mariboru. Prisostvovalo je v šoli 22 družtev s 30 člani in članicami. Organiziral in vodil je šolo župni prosvetar brat dr. M. Kovačič in razen njega so še predavali bratje Lintner, župni načelnik Mačus, Martin Tratar in prof. Sevnik. Uspeh te prosvetne šole je bil jako dober.

— Jutri vsi na proslavo 20letnice Sokola II. Ob 3. povorka izpred realke, po dohodu povorke na telovadišče na Prulah sledi razvitiem društvenega prapora. Po razvitiu prapora javna telovadba in ljudska veselica. — Zdravo!

Edgar Wallace:

TRIJE PRAVIČNIKI

ROMAN.

9.

Pr eden so ugasnile luči

Kapela je prestala igrati. Najbolj navdušeni plesalci so jeli ploskati in skoro se preji, ko se je začelo ploskanje, je druga kapela jela svirati »Kullooo«.

Mirabeli ni bilo posebno dobro. Njen kavalir je bil korekten plesalec kakor le kdo, toda njima je nedostajalo notranjega kontakta, tiste skupnosti interesa, ki tvorijo viso razliko med dobrom in slabo skladajočim se parom.

»Ali ne bi nekoliko sedla?« je zaporila. »Meni je vroče.«

»Milostiva gospodična bi se mogoče potrudila v malo dvorano?« je vprašal.

»Tam je hladneje in stoli so zelo udobni.«

Začudeno ga je pogledala.

»Milostiva gospodična?« je vendar nemški izraz... Zakaj se ga poslužujete, lord Evington?... Meni sicer zelo ugaja,« je naglo dodala.

»Živel sem več let v Nemčiji,« je odvrnil Mr. Gurthier. »Ne maram Nemcev... bedasto ljudstvo.«

Če bi bil rajši rekel: »Ne maram nemške policije«, bi bil mnogo bliže resnici. In če bi bil dostavil, da je bila nenaklonjenost obojestranska, bi bil nemara žel pritrjevanje za svojo odkritosrčnost.

Na koncu dvorane so bila skrita za cvetlične dekoracije odra za godbo vrata, ki so držala v majhno sobo; ta sobica je bila običajno od velike dvorane oddeljena z dvokrilnimi vrati, ki so jih redko odpirali. Nocojšnjo noč naj bi

ščenje, ko je čula tujca govoriti tako pristržno o njenem novem šefu.

V tem trenutku je bila v mislih na Heavytree-Farm; v hladni sobi s prijaznim pohištvom, prevlečenim s cicem, ki je bila ob tej uri polna cvetličnega vonja, prihajajočega z vrta. Foxterrier je bil tam, Jim mu je bilo ime; gotovo je brezutešno tekal iz sobe v sobo in vohnil pri vratih...

Nekaj jo je dušilo. Zazdela se je takoj daleč od doma in tako zapuščenosti. Najrajši bi bila vstala in stekla Hani povedat, da se je premislila in da se mora še nocoj vrniti v Gloucester... Nepotrpežljivo je čakala povratka natakarkja.

Mr. Gurthier se je igral s slamatimi stročnicami, ki jih je dobil na mizi. En konec stročnic se je videl iznad miznega roba, drugi konec pa je bil globoko vtaknjen v široki vrst stekleničice, ki jo je Gurthier imel v roki.

V votlih stročnicah je bilo palec visoko rdečega praška, ki je bila z njim napolnjena stekleničica.

»Oprostite!«

Natakark je položil na mizo čaši limonade in je odšel. Mirabela se je željno ozrla na mala vrata v ozadiju sobe. Vrata so držala na cesto, tam so pa stali avtomobilski, ki bi jo v desetih minutah prepeljali na postajo Paddington.

Ko se je spet okrenila k sopletnicam, je le - z žličico mešal jantarsko žolto tekočino v mizi čaši. Iz šumice limonade sta vabljivo moleli dve slami. Mirabela se je nasmehnila in je segla po čaši, ko si je vtaknil cigareto v svoj dolgi črni ustnik.

»Ali dovolite?...«

Prvo, ki je začutila po slami, je bilo nekaj neskončno grenkega. Spasila je obraz in odločila kozarec.

»Fej, ostudno!«

»Ali vam ni prišlo?« je vprašal.

»Strašen je bil ta okus...«

»Izvolite pokušiti iz moje čaše?« Ponudil ji je kozarec in Mirabela je pila.

»Nekaj je moralo biti v stročnicah.« Povedal je resnico.

»Bilo je...«

Soba se je zavrtela okrog nje; tla so se dvignila in pogreznila kakor lajska paluba na viharjem morju. Vstala je, omahnila in se naslonila nam.

»Natakark, odprite mala vrata!... Dami je slabo.«

Natakark je odprl vrata.

Tam je stal neki moški — baš se izven vrat. Nad salonsko obleko je imel dolg španski plašč.

Gurthier se je srepo zazrl vanj. Stal je ko vkopan, roki sta mu obviseli, cigareta, še neprižgana, mu je padla iz ust.

Gonsalez je čakal tam... pripravljen za skok... smrt se mu je režala v obraz... In tedaj je nastala tema kakor v rogu. Nekdo je bil iztaknil glavno pretlikalo.

10.

Ko je luč ugasnila...

Pet, deset minut je preteklo, preden se je hišni gospodar, tavajoč proti mali sobici, spotalnil, padel in zaklel. Zadel se je bil v cvetice in se je skušal čez razbitine cvetličnih loncev in razsuto prst priplaziti do pretlika. Sekundo za tem so bili prostori zopet sijajno razsvetljeni — godba je zasvirala two-step in onesveščene dame so odnesli v diskretno tmirno zanje pripravljenih sob.

Poslovodja je pridrtil v zimski vrt. »Kaj se je zgodilo? Ali je pregorelo glavno varovalo?«

»Ne,« je čemerno odgovoril gospo-

dar, »neki morec je preveč zavrtel zvzvod.«

Natakark je razburjen ugovarjal, da ni bilo mikogar pri pretlikalu.

»Tu je bil neki gospod in neka dama, zuna: je pa stal drugi gentleman.« Pokazal je na odprta vrata.

»Kam so odšli?«

»Ne vem. Dama se je onesvestila,« je odgovoril natakark.

Trojica je bila izginila, ko je poslovodja odšel na dvorišče na vogalu poslopja ob izhodu v stransko ulico. Potem se je vrnil s svojega pozvedovanja.

»Nekdo je moral učiniti z dvorišča. Tam je neko okno odprto, od koder je lahko doseči pretlikalo.«

Zaprli so okno.

»Na dvorišču ni ne dame, ne gospoda,« je rekel poslovodja natakarku, Ali veste zanesljivo, da nista odšla v veliko dvorano?«

»Nemara takrat, ko je nastalo tema.« Natakarkovo vznemirjenje je bilo razumljivo. Mr. Gurthier mu je bil dal bankovec za pet funtov in natakark mu še ni bil vrnil drobitja. In se tudi nikdar ne bo vrnil, da bi zahteval ostanek, če je bilo vse resnično, kar so bila ušla njegova tenkočutna ušesa.

Tedaj so prišli v zimski vrt štirje možje; eden je zaklenil vrata in je stal pri njih. Ostali trije so bili v spremstvu poslovodje, ki je pozval natakarkja Philipsa.

»Ta - le jim je postregel.« je izjavil poslovodja ves zmuden. Tudi najboljši nedolžni ljudje ne ljubijo policijske preiskave.

»Kakšen je bil gospod?«

Philips ga je kratko in dokaj točno popisal.

»Sodim, gospod Fluén, da je tisti, ki ga iščete.«

Ogljeni (karbon) papir, indigo papir, barvne trakove, barvo za štampiljke, paginirke in blagajne dobite vedno in najceneje pri **Lud. Baraga**, Ljubljana, Šelenburgova 6/I Telefon 2980

**Velika in
pestra izbira
blaga za
kopalne plašče**
A. & E. Skaberne
Ljubljana

Flobert-puške

Lovske puške, browninge, pištole za strašenje psov, samokrese, topice, zaloga lovske in ribiške potrebščin ter umetni ogenj.

F. K. K. puškar, Ljubljana.
Šelenburgova ulica št. 6.

Zelo znižane cene!

Dvokolesa novi modeli 1928, motorji, otroški vozički, najnovejši šivalni stroji in pnevmatika Michelin. Posebni oddelek za popolno popravilo, emajliranje in poniklanje dvokoles in otroških vozičkov šivalnih strojev itd. Prodaja na obroke (ilustrovani ceniki franco).
«TRIBUNA» P. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

Dva motorja

(Gluhkopimotor)

po 30 HP. izdelek Deutsche Werke, se, ker za naš obrat več ne zadostujeta, takoj prodasta komad za 1500 nemških drž. mark. — Vidita se lahko v obratu. — Ponudbe pod »Motorja/1212« na upr. »Slov. Naroda«.

Ocarinjenje

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi RAJKO FURK, carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9 (nasproti carinarnice). Revizija pravnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.
51-1

Za stavbe

po znižanih cenah vsakovrsten suh, tesan in žagan les vsako množino v zalogi. Zaganje, odpadki od lesa, drva. Dostava tudi na stavbo.

FRAN SUŠTAR,
lesna industrija in trgovina, parna žaga
Ljubljana, Dolenjska cesta

Naiboljše
„PUCH“ KOLO

in najtrpežnejše
dobi se po solidni ceni in
tudi na obroke le pri trdki

IGN. VOK, Ljubljana
Tavčarjeva ulica šte. 7.

Trgovsko opravilo

pripravo za manufakturno, galanterijo, papir — prodam. — Naslov v upravi »Slov. Naroda«. 1201

Stanovanje dveh sob

in kuhinje išče miren zakonski par brez otrok. Vselitev 1. julija. — Ponudbe pod »Stanovanje 1210« na upravo »Slov. Naroda«.

Uradnik

z večletno prakso, zmožen slovenskega in nemškega jezika, vešč vseh pisarniških del — išče službo. — Ponudbe pod »Uradnik 1211« na upravo »Slov. Naroda«.

Samostojna kuharica

katera je vajena tudi sode pospravljati, se išče k dvema osebama. Plača dobra. Starost 25 do 35 let. Naslov pod »Samostojna kuharica 1220« na upravo »Slov. Naroda«. 1220

Čevljarji, pozor!

Otvoritev zasebnega tečaja za gg. mojstre in pomočnike, ki se vrši 3. julija t. l. Interesenti zahtevajte prospekt. Voditelj tečaja Josip Steinman, Ljubljana. 1195

Za 5 srebrnih kron Din 23

ter za zlato in platino plača — Wang in Nessel, Wien, II., Neugebäude 2, dohod Taborstrasse, Telefon 41-4-45. 1217

G. Flux, Ljubljana

Gospodinja, 4. l. nadst., — najstarejša, čez 35 let obstoječa posredovalnica boljših služb, išče nujno 2 šefkuharice k morju, fino perfektno kuharico v plemenito hišo (k neki princezini) 2 oseb; plačilo natakarko s kavcijo, več servira za sezono, 2 kavokuharice, kuharice za vse — itd. Priporoča inteligentno osebo vsake vrste za vsako delo in ceno. 1219

Opremljeno sobo

svežo, zračno, z električno razsvetljavo oddam solidnemu gospodu v Rožni dolini. Mesečna najemina z zajtrkom Din 300. — Ponudbe pod »Mir/1200« na upravo »Slov. Naroda«.

Šivilja

za damske obleke in perilo išče službo; event. gre šivat v trgovino s perilom. Nastop lahko takoj ali s 1. julijem. — Ponudbe pod »Pridna in poštena/1206« na upravo »Slov. Naroda«.

Ekonom

išče stalno službo na večjem posvetu ali graščini. Vešč slovenskega in nemškega jezika. Nastopi lahko takoj. — Ponudbe pod »Ekonom 1202« na upravo »Slov. Naroda«.

Brzojavni drogi.

Kupujem stalno vsako množino brzojavnih drog: smreka, jelka, bor od 8 do 12 m dolžosti od 11 do 14 cm na vrhu. Kupuje se na vseh postajah Slovenije. Obvezne ponudbe od kub. m na naslov: Korošec Dragotin, trgovina z rudokupnim lesom, Šmartno ob Paki (Gorenje št. 7). 1190

Za dom!

za šivilje, krojače, čevljarje itd.

STOEWER šivalni stroj

Le ta Vam poleg šivanja entla (obšiva), veze (šitka), krpa perilo in nogavice. Brez vsakega premikanja plošč in drugo je stroj v minuti pripravljen ali za vezenje in ravno tako hitro zopet za navadno šivanje. — Poleg vseh prednosti, ki jih vzema šivalni stroj STOEWER, je tudi najcenejši.

Ne zamudite ugodne prilike in ogledajte si to izrednost pri

Lud. Baraga,

Ljubljana, Šelenburgova 6, I.

Brezplačen pouk v vezenju, rabi aparatov itd. — Ugodni plačilni pogoji. — 15letno jamstvo.

KLIŠEJE

**VSEH VRST, ČRTNE IN AVTO-
TIPIJE, IZDELUJE PO PRED-
LOŽENIH RISBAH, PEROPISIH
IN SLIKAH ZA NAVADEN TISK
ALI ZA FINEJŠO IZVEDBO V
ENI ALI VEČ BARVAH TOČNO
PO NAROČILU IN V NAJKRAJ-
ŠEM ČASU PO NIZKIH CENAH**

JUGOGRAFIKA, LJUBLJANA
TISKOVNA IN ZALOŽNA DRUŽBA Z O. Z. SV. PETRA NAS. 23

Švejk v slovenskem prevodu

Slovenci smo občudovali Švejka najprej v filmu, potem na odru, a sedaj ga imamo tudi v knjigi. V vsem vojaškemu Švejkju je na preprost, a tem bolj učinkovit način osmešeno vse, kar nas je morilo in mučilo pred prevratom in v svetovni vojni: militarizem, špičestvo, vojaško zdravništvo, štreberstvo, renegatstvo in aadutost mogočnih tepcev in demunciantov. Dokler bereš se zabavaš, smejaš in pritrjuješ: »Da, prav tako je bilo L. 1914 in ves čas med vojno.«

PUSTOLOVSCINE DOBREGA VOJAKA ŠVEJKA v svetovni vojni je izdala v jako lični opremi (broširana knjiga velja Din 46, vezana Din 56)

Knjigarna Tiskovne zadruga
v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

Elegantno, trpežno **KOLO** je samo

Gritznor,
švedsko jeklo.

Istotam najboljši pisalni stroj
v treh velikostih
pri

Josip Petelinč-u
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi
Telefon šte. 2913.

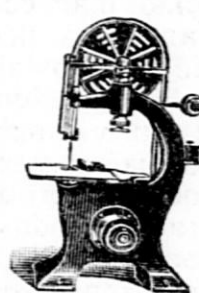

A. Ščurk

delikatesna, specij-
rijska trgovina in
zajutrkovalnica

LJUBLJANA
Dunajska c. 12.

Točijo se pristna domača in tuja vina.
Dopoldan in popoldan sveži zakusek.

2 leti kredita

VSEH VRST

mizarski in kolarski stroji

posamezni in univerzalni z vgrajenimi motorji ali brez njih

Polnojemniki

Welker Werke I. Wachstein, Wien X/II,
LAXENBURGERSTRASSE 12

Ni zdravja brez dobre prebave!

Ali čutite pritisk in napetost v želodcu po jedi, kisel okus v ustih? Ali trpite na zaprtosti, omotičnosti in pomanjkanju spanja? Ali vas muči glavobol, bolečine v želodcu in dimljah? Ali imate izpuščaje, mozolje, nastale zaradi slabe prebave? — Prepričajte se tudi vi, da preizkušena zdravilna specialiteta »FIGOL« veliki ureja prebavo in vam vrača zdravje. »FIGOL« se dobiva po vseh lekarnah, izdeluje ga pa in razpošilja po pošti s povzetjem z navodilom vred lekarna dr. Z. SEMELIČ, Dubrovnik 2.

Izvirni zabojček s 3 steklenicami 105 Din, z 8 steklenicami 245 Din. Ena steklenica z omotom in poštino 40.— Din.

Številne zahvalnice o uspešnem delovanju »FIGOL« dosejajo dnevno.

Občinsko upraviteljstvo Split.

Št. 8151.

Natečaj.

Občinsko upraviteljstvo v Splitu razpisuje natečaj za izvršitev skice za osnovno šolo »GRAD« in za osnovno šolo »LUČAC« v Splitu.

Pravico sodelovanja imajo vsi arhitekti in inženjerji državljani kraljevine SHS ter arhitekti in inženjerji slovenskih držav, ki stalno bivajo v mejah kraljevine SHS.

Člani ocenjevalnega sodišča:

Župan Splita dr. Ivo Tartaglija;
prosvetni inšpektor prof. Niko Stipčević;
direktor sred. tehn. šole ing. Vorih Matković;
inšpekt. gradbene direkcije v Dubrovniku ing. Ivan Ivačić;
profesor visoke tehniške šole v Zagrebu ing. arh. Edo Schön.

Njihovi namestniki:

Načelnik Jakov Čulić; oblastni nadzornik Tadija Dujmović; ing. Ivo Šakić, ovl. civ. inženjer; ing. Petar Jozović, ovl. civ. inž.; inž. Vekoslav Ivanišević, ovl. civ. inženjer.

Nagrade so: I. 20.000; II. 12.500; III. 7.500 Din.
Rok predaje do 15. avgusta 1928, ob 12. opoldne občinskemu upraviteljstvu Split, ali najbližji pošti.

Vse potrebne priloge za ta natečaj daje občinski gradbeni odsek za ceno Din 50 za vsako šolo.

SPLIT, 15. junija 1928.

ZADRUŽNA HRANILNICA

reg. pos. in gosp. zadruga z o. z. v LJUBLJANI, Sv. Petra cesta 19

Podeljuje vsakovrste kredite, eskomтира menice, inkasira fakture ter izvršuje razen deviznih in valutnih vse v bančno stroko spada oče posle

Sprejema hranilne vloge na knjižice ali v tekočem računu ter jih obrestuje po dogovoru najugodnejše.

Kot pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije vodi poseben oddelek za njih prodajo, poleg tega prodaja tudi srečke Ratne štede na obroke pod zelo ugodnimi pogoji